

DOMOVINA

Upravišтво „Domovine“ v Ljubljani, Prešernova ulica 54
Uredništvo „Domovine“, Miklošičeva cesta 16, Telefon 72

Izhaja vsak petek.

Naročnina: Četrtno Din 7-50, polletno Din 13-—
celoletno Din 30-—.

Veselo veliko noč vsem bralcem in bralkam „Domovine“!

Kričati je laže kakor delati

Naša vlada se je krepko oprijela dela, pa naj kričijo vanjo mračnjaki, kakor jih je volja. Večina, ki jo ima vlada Narodnega bloka v Narodni skupščini, je dovolj trdna, da se bo mogel izvršiti načrt, ki si ga je postavila vlada, da bo privedla razmere v naši državi bliže časom, kakršni so bili pred vojno.

Največji dosedanji uspeh politike Narodnega bloka je nedvomno ta, da je privedla radičevce na pot treznosti. S tem je ena velikih strank, ki je najbolj ovirala resno gospodarsko delo vlade, postala, kakor je podoba, sodelovalka pri urejanju naše mlade države. Protidržavni in separatistični elementi so s tem izgubili svojo najmočnejšo oporo. Radičevci ostanejo sicer v opoziciji, toda tudi v opoziciji lahko s stvarno kritiko mnogo koristijo napredovanju dela.

Upajmo, da to poboljšanje radičevcev ni samo navidezno. Pa če je tudi samo navidezno, je vendarle vseeno znak, da je danes moč Narodnega bloka tolika, da lomi tudi najupornejše duhove. Zlom radičevcev v vsakem primeru pomeni, da je delo vlade znatno olajšano.

Bile so velike težkoče še z dvanaajstinami za štiri mesece. Finančni minister je sestavil državni proračun za štiri mesece tako, da se dobijo dohodki tudi za primanjkljaj v državni blagajni, ki znaša preko ene milijarde. Ogromen del tega primanjkljaja izvira iz nesposobnega gospodarstva Davidović-klerikalne vlade in zaradi tega dolga, a tudi zato, da se bednim invalidom olajša njihovo beraško življenje, je finančni minister moral predlagati večje davčne obremenitve.

Ako zaradi tega klerikalci hinavsko zavijajo oči, je to podlost. Klerikalci so krivi, da so se svoječasno povišali davki brez vsake utemeljene potrebe in so danes krivi povečanih bremen.

Pa še nekaj je treba pri tem omeniti. Ko bi tekom šestih let bile vse stranke v naši državi na svojem mestu ter bi skrbale za to, da bi se njihovi poslanci v Beogradu brigali rajši bolj za gospodarsko ureditev države kakor za prazno premlevanje avtonomističnih, separatističnih in republikanskih fraz, bi bile danes v naši po narodi bogati državi gospodarske razmere že tako urejene, da bi bil dinar mnogo krepkejši in bi ne bilo treba več misliti na večanje državnih bremen. Koliko truda in koliko časa se je zapravilo v Na-

rodni skupščini! Delo je zastajalo, za izenačenje davkov ni bilo časa in mnogo drugih zadev še ni izenačenih — in vse to po krivdi onih poslancev, ki so videli le svojo avtonomijo, svojo republiko ali kaj podobnega ter povzročali neprestane vladne krize. Vse to početje je stalo denar, a koristil ni prinašalo, ker je bilo le vrtanje lukenj v vodo. Zaradi teh ljudi moraš, davkoplačevalec, trpeti, a zato ti nesramni hinavci danes slikajo pred tvojimi očmi zlo, ne povedo pa, da zlo zakrivi tisti, ki zapravlja zlati čas in ovira delo.

Koristi nas Slovencev bi morali danes zastopati klerikalni poslanci, saj imajo oni takšno ogromno večino v Sloveniji, da bi lahko rekli: oni nam krojijo našo usodo. Nesposobni klerikalni poslanci, ki si s svojo neumno politiko niso znali priboriti ugled in važno mesto sodelovanja pri urejanju dr-

žave, pa so danes brez pomena in pobirajo v Beogradu le dnevnice. Volilci, ki so jih volili, vidijo danes, da so vrgli svoje glasove v vodo. Če bi imeli slovenski samostojni demokrati toliko poslancev, bi danes kljub vsem težkočam nedvomno dosegli, da bi bila davčna bremena znosnejša.

Kljub tem težkočam pa gre delo naprej. Te dni je vlada obravnavala važni zakonski načrt o kmetijskih kreditih. Načrt, ki nam podrobneje še ni znan, predvideva dajanje državnih posojil potrebnim kmetovalcem potom zadrug, ki bi se osnovala po oblasteh in posameznih občinah. Naša država je po večini kmetijska in zato je treba skrbeti v prvi vrsti za prospeh kmetijske prebivalstva.

Temu zakonskemu načrtu, ki pride kmalu pred Narodno skupščino, bodo sledili še drugi za vse prebivalstvo važni zakoni, med temi zlasti zakon o izenačenju davkov, ki bo odpravil mnoge davčne krivice v splošno zadovoljnost zlasti nas Slovencev.

Da bo vse to delo napredovalo, moramo le želeči, da bi imeli klerikalci in njihovi prijatelji v Narodni skupščini čim manjšo besedo. Kajti ti uganjajo le prazno politiko, kakor so jo uganjali tudi takrat, ko so bili v vladi, za gospodarstvo pa se niso brigali. Samo politizirati in za plotom kričati je precej laže kakor delati. Da do danes klerikalci še niso napravili ničesar, to vemo vsi. Prazno gobezdanje in vezanje otrobov ni delo.

Politični pregled

Velikonočno zatišje je v Beogradu zavladalo že koncem minulega tedna, neposredno po dveh zanimivih dejstvih, ki sta sijajno potrdili kapitulacijo radičevcev in dali upanje za popoln prepoved v naši notranji politiki. V četrtek zvečer, ko se je večina poslancev že odpravljala domov, je

Pavle Radić bil sprejet v avdijenci pri kralju
in se z njim poltretjo uro razgovarjal o izpreobrnitvi radičevcev. S tem je radičevski predstavnik prvič prekoračil prag beograjskega dvora in stopil pred jugoslovenskega vladarja. Ta korak je v vsej javnosti vzbudil razveseljivo presenečenje, kateremu je v petek sledilo drugo, ko se je isti Pavle Radić prvič sestal z ministrskim predsednikom Pašićem.

katerega je prosil, naj se postopanje proti Radićevi stranki ublaži. Pašić je izjavil svoje zadovoljstvo nad izpreobrnitvijo radičevcev in obljubil, da bo vlada izpremenila ukrepe proti HRSS, čim

radičevci tudi z novim delom med hrvatskim ljudstvom dokažejo,

da so s srcem za državo, kralja in ustavo. V soboto in nedeljo je ministrski svet pretresal nad vse važno vprašanje

kmetijskih kreditnih zadrug,

ki bodo vsemu kmetijstvu v Jugoslaviji pomogle do cenenih posojil. Po sklepu ministrskega sveta se bodo osnovala oblastne in občinske zadruge, ki bodo strogo izvenstrankarske. Finančni minister je privolil, da se v proračun vnese kot prva vsota za kmetijsko kredite 20 milijonov dinarjev.

V ponedeljek in torek sta v Narodni skupščini zborovala samo še odseka zakonodajnega odbora za tiskovni in stanovanski zakon, dočim je vlada reševala zakon o ustrojstvu sodišč, ki predvideva, da med deveterimi apelacijskimi sodišči tudi

Ljubljana dobi prizivno sodišče za vso Slovenijo,

kar pomeni vrlo lepo pridobitev. V sredo je v Beogradu nastopilo popolno zatišje, tudi posamezni ministri so se razšli na velikonočni oddih.

Narodna skupščina se sestane šele petindvajsetega aprila. Dotlej lahko narodni poslanci pridejo v stike s svojimi volilci. Največ pozornosti se polaga na to,

kako bodo radičevci razložili svojim stotisočnim množicam

svojo spokornitev. Opaža se, da se radičevski poslanci ne upajo med ljudi. Hudo je seveda prepričati nekoga o beam, kar si mu celih šest let «malal» za črno. Upati pa je, da bo

končno tudi med širokimi hrvatskimi plastmi zmaga zdrav razum in skupna ljubezen do Jugoslavije. Klerikalni tigri, ki si radi svoje zavoženosti ne upajo med svoje volilce, skušajo iz trenutne negotovosti med radičevskimi množicami kovati kapital ter na Hrvatskem razviti ofenzivo proti Radiću. Toda opekli si bodo prste, kajti hrvatski seljak raje postane vse drugo prej kakor klerikalec in farovski podrepanik.

V evropski politiki je opaziti precej razgibanosti. V Nemčiji se bje

ponovni volilni boj

za državnega predsednika. Kdo bo izvoljen? Dr. Marx in Jarres prideta najresneje v poštev, živahno pa se gibljejo tudi nemški nacionalisti, pristaši bivšega »kajzerja« Viljema. Vsa Evropa z zanimanjem spremlja nemško volilno borbo, istočasno pa tudi Nemčija sredi vsega vrveža daje še druge povode za razburjanje in zadnje dni spušča v svet vesti, da se mora

Avstrija priključiti Nemčiji.

kar pomenja staro izzivanje. Dobro, naj Nemčija to le poskusi, pa če se ji to tudi posreči, tedaj Jugoslovenci ne bodo pozabili, da podjarmljena

Koroška spada nam, ne pa nemškimi oblastnikom!

V francoskem parlamentu je zadnje čase silen dirindaj.

Herriotova vlada izgublja večino.

ker se je radi finančnih zadev zamerila radikalni levici, ki šteje 40 poslancev in je bila doslej Herriotu zvesta. Herriot se obupno bori za obstanek svoje vlade. Če se mu vendarle posreči rešiti krizo v svoj prid, tedaj je vse-kakor mož na svojem mestu

Tudi v Belgiji, ki je tako ozko navezana na Francijo, razsaja

ostra vladna kriza.

ki so jo skušali rešiti z novimi volitvami. Vrhile so se v nedeljo, a zopet ni nobena stranka dobila večine. Zato kriza traja dalje in utegne v par mesecih priti do novih volitev, ako se nikakor drugače ne bo dalo ustvariti redno parlamentarno stanje.

V drugih državah so na dnevnem redu domače zadeve, ki so sicer tudi ostre, a ne segajo v območje splošnega evropskega političnega interesa. Vočigled praznikov pomenjajo take zdražbe, ker ljudje si pač povsod želijo vsaj za veliki praznik Vstajenja miru in duševne radosti.

DOPISI

GORENJI LOGATEC. (Iz trgovskih krogov.)

V našem župnišču imajo veliko zalogo sveč. Verjame se celo iz prižnice opozarjajo, da naj sveče kupujejo tamkaj. Trgovci, ki moramo od svojih obrti plačevati ogromne davke, se po pravici vprašujemo, kdaj je g. župnik dobil obrtni list za prodajo sveč in kakšni davki so mu predpisani od tega patenta. Enaka pravica, pa tudi enake dolžnosti za vse. In pa vsakdo naj se drži svojega poklica!

GORENJI LOGATEC. Na velikonočni ponedeljek priredi domače sokolsko društvo v gostilni »Pri Karlnu« veliko ljudsko veselico s pirihi. Za dušne in telesne potrebe bo izvrstno preskrbljeno. Kdor je potreben par uric oddiha v veselje, neprisljeni družbi, ne bo zamudil ugodne prilike. Dekleta in fantje, pirihi se vam že pečejo, pridite ponje!

POLJANSKA DOLINA. Na velikonočni ponedeljek ob 3. uri popoldne uprizaro naš Sokol domačo igro, vzeto iz preteklosti našega naroda, »Rokovnjače«, s petjem. Po igri je prosta veselica s kaljivim srečkanjem in plesom. Tedaj, kdor le more, naj nas poseti ta dan v Sokolskem domu, kjer bo dosti zabave za male stroške. — Po naši dolini in še bolj po hribih so na dnevnem redu pobiranja za cerkvene namene, za kar so ljudje še vedno najbolj radodarni. To radodarnost izrabljajo tudi razni sleparji, ki se izkažejo s ponarejenimi dokazili župnih ali pa županskih uradov. Če nasedejo takemu sleparju, imajo ljudje potlej, če na pridejo na sled, še dolga pota k sodišču kot priče. Zato ljudje, posebno po gori, rajši take ljudi prikrivajo, jih ne izdajajo, da nimajo pozneje s tovrstnim sodiščem; doloma pa tudi iz strahu, da bi se pozneje ne maščeval nad njimi. Prav ni to, če s takim prikrivanjem se daje delomaznežem le potuba. Zatorej naznanite brez vsega pomišljanja takega potepuna najbližjim orožnikom. Če jih ne bo nihče preganjal, jih bo vedno več. Svarimo vse ljudi, naj nikar ne dajajo

ničesar nikomur, ki ga ne poznate, pa naj ima kakršnekoli papirja.

POLJANE NAD ŠKOFJO LOKO. Dolgo se že nisem nič oglašil v »Domovini«. Ker ste do sedaj še vse moje dopise dali v našo ljubljeno in vsak teden težko pričakovano »Domovino«, četudi so bili od mene — kmeta slabo spisani, zato se sicer enkrat oglašim. Tu pri nas v Poljanski dolini smo letos imeli lepo zimo skoro brez snega, čeprav bi za žito bilo boljše, če bi nekaj mesecev počivalo pod snegom. Pa tudi za marsikatero delo bi prišel sneg prav, posebno za les v takih krajih, ki ga ni mogoče drugače spraviti s hribov kakor po snegu. Pričeli smo že s pomladanskim poljskim delom, katero pa slabo vreme ovira. Dejal sem, da vsak teden težko pričakujem »Domovino«. No, da pa še kaj drugega izvem, berem tudi klerikalne časopise, posebno »Domoljuba«, kateremu posebno leži »Domovina« v želodcu. Pa jaz sem že spoznal in z menoj še mnogo drugih kmetov, da je vse, kar »Domoljub« zamezuje, nekaj vredno. Kako klerikalni časopisi lažejo in opravljajo posebno nasramostne demokrate, presega vse meje. V njihovi klerikalni stranki je seveda vse sveto in čisto. Pa ni tako. Še več je tam grešnikov kakor pri drugih naprednih strankah. Tudi pri nas v dolini se govori marsikaj. Mnogo govorjenja povzroča zadnji čas neki otrok, o katerem pravijo, da je in da ni zakonski, in da ima kar štiri očete, najnetejše in najgorečnejše klerikalce in menda celo tretjerednike. Ker pa more biti le eden oče, pravijo, da bodo dali otroka fotografirati in potem sodišče poklicalo vse štiri, ki jih mati dolži in kateremu bo najbolj podoben, ta bo za očeta spoznan. Drugi, ki ni imel nič otrok, je pa to srečo poskusil pri sestri svoje žene. Seveda sta obe v Marijini družbi. Kakor berem v »Domoljubu«, se ta hudo jezi nad tem, ker se duhovnikom očita, da vero mešajo med politiko in da z vero delajo pri volitvah. Naš gospod župnik je že takšen. Pri zadnjih volitvah je še zadnji nedeljo na dan volitev oznanjal s prižnice, da naj pridejo le vsi volit, če tudi je slabo vreme. Nekemu hlapcu, ki se je hotel ženiti, je dejal, kakor je hlapec sam trdil, da ga bo zastoj oklicati, če bo z njim volil. Ker je to prišlo v časopise, je župnik hlapca en teden pozneje poklical zopet v farovž in potem je začel ta hlapec takoj drugače govoriti: da ni res, da je bil pijan, ko je to govoril. Ko je šel župnik obhajati pred volitvami neko mater, je po obhajanju vprašal sinova

Anton Stražar:

Ljubezenaka povest po resničnih dogodkih.

I.

Podgriški cerkovnik France se kar ni mogel nagledati lepih domačih krajev.

Štirideset let bo tega, kar se je začelo goditi vse to, kar sem se namenil vam popisati tako približno, kakor so mi pripovedovali Flajšmanov oče iz naše prapreške vasi.

Bilo je krasno jutro tisto nedeljo pred sv. Marjeto.

Podgriški cerkovnik France se je kar fantovsko urno sukal po prijazni cerkvi in pogledal je v vsak kot, če je vse v redu. S posebno pazljivostjo je gledal tudi po tleh, je-li dobro pomedla in osnažila cerkev njegova ženica Marička. Šele ko se je prepričal, da je vse v redu, je pogledal na srebrno žepno uro; ker je bilo že blizu osme, je šel proti zvoniku, ki je stal dober streljaj od cerkve. Zvonil je v prvo skoro dober četrt ure,

da zvedo in čujejo vsi bližnji in daljnji ljudje, da imajo Podgrižani žegnanje in da se ob desetih začne sveto opravilo.

Katrica bere napis na srcu.

Ko je odzvonil, se je počasi vračal proti domu še na mal oddihljaj. Gredoč po stezi proti hiši, mu je srce kar poskakovalo radosti ob tako kras-

nem dnevu. Nehote se je ozrl proti severu in se divil ob pogledu na krasne naše Kamniške planine, ki so bile v vsej jutranji krasoti čiste in bele kakor marmor. Tja proti zapadu pa je videl širno gorenjsko polje, ki se razprostira od meniškega trga pa gori do starodavnega mesta Kranja. Proti južni strani se je videlo v našo prestolico — belo Ljubljano. France bi bil še dalje užival krasni razgled, da ga ni začela klicati njegova žena:

»France, pojdi no, pojdi! Kam si se pa vendar zagledal?»

Poslušni mož je v resnici hitro stopil proti domu. Pričakoval ga je namreč znani kramar Nace iz Krašnje, ki bo naredil šotor pred cerkvijo in prodajal razno sladkarijo.

Ker sta si bila Nace in France dobra prijatelja, mu je ta rade volje dajal vselej kakor po navadi dve stolici, par desak in prekelj za postavitev šotora. S pomočjo cerkovnikovo je bil kramar kmalu gotov. Začel je nato po pregrnjelih deskah razlagati raznovrstno barvano sladkarijo.

Prvi, ki so prišli k prijazni podgriški cerkvi na hriboček, so bili domači fantje; nabili so možnarje s smodnikom, da s streljanjem proslavijo ta slovesni dan. Del teh fantov pa je odšel v zvonik, kjer so začeli ubrano pritrkavati, kakor pač znajo le naši slovenski fantje. S bribo se je razlegalo grmenje topičev daleč naokoli in je mogočno odmevalo od bližnjih gričev.

Troje velikonočnih spominov

I.

Mama, kdaj greva k božjemu grobu?

Začetek mojih velikonočnih spominov se začne pred štirindvajsetimi leti.

Na lukovškem sejmu so mi pokojni oče kupili novo obleko. Kakšno veselje je bilo to za mene, šestletnega dečka, ko so mi oče prinesli obleko domov, jo položili na mizo in rekli: «Tonček, če boš priden, boš šel z mamco o velikonočnih praznikih k božjemu grobu Boga poljubiti.»

Lahko si mislite — saj ste tudi Vi bralci v teh letih kaj sličnega doživeli — kako težko sem pričakoval dneva, ko me mamica povede s seboj v farno brdsko cerkev. Venomer sem jih nadlegoval: «Mama, kdaj greva k božjemu grobu?»

Naša vas Prapreče je na holmcu kakor naša farna cerkev; vmes pa je dolina z Lukovico. Zato sem se vedno oziral preko Lukovice na nasprotni holmec, kjer je lepa naša farna cerkev, dobrih dvajset minut oddaljena od naše vasi.

Tako težko pričakovani dan je napočil. Na veliko soboto popoldne, ko nesejo ženske kolače in druge take zemeljske dobrote k blagoslovu, sem v spremstvu matere in sosedovih šel v cerkev.

V svoji otroški domišljiji sem si predstavljal vse najlepše. Po materini pripovedi sem razumel tako, da bom poljubil resničnega Jezusa, ki so ga trpinčili in umorili neusmiljeni Judje.

Koliko truda so imeli moja pokojna mamica, da so me spravili po poti naprej. Šli smo mimo trgovin, kjer so imeli trgovci v izložbenih oknih razne velikonočne predmete, kakor razglednice, raznobarvne pirihe in sladke pomaranče. Šele, ko so mi mama zagrozili: «Ako ne greš naprej, ne boš šel z menoj v cerkev!» sem jih ubogal.

Gredoč po graščinskem brdskem gozdu na brdski holmec, sem si kot otrok mislil, da grem na goro Kalvarijo, kajti prejšnji dan, na veliki petek, sem poslušal, ko so govorili, da je Bog moral nesti težak križ na Kalvarijo, kjer so ga potem nanj pribili.

Kar groza me je obšla, ko smo prišli iz gozda in so se kar naenkrat pred nami prikazale lepe hiše: šola, župnišče, grad in cerkev z visokim zvonikom.

Pred cerkvijo je bilo že polno mojih tovarišev; seveda so bili vsi starejši od mene in so sekali s krajcarji jabolka, pomaranče in rdeče pirihe. Rad bi bil ostal pri njih, ali mati so me vedli takoj v cerkev, v kateri so bila vsa okna zastrta s temnimi zastori. Pri božjem grobu je gorelo nebroj lučic. V primerni razdalji so pokleknila mati in se kleče pomikali proti božjemu grobu, jaz pa sem stopical za njimi.

Ko sem zazrl kip Jezusov v lepem grobu, sem se ga najprej ustrašil, ker je bil gol. Le z veliko težavo so me mati pripravili do tega, da sem poljubil kip.

Mati so po blagoslovljenju jedil odšli domov, mene pa izročili tri leta starejšemu Flajšmanovemu Francku iz naše vasi, da bo pazil name pri procesiji.

Ob peti uri pa se je začela procesija. Toliko ljudi skupaj še nisem videl; videl še nisem do takrat lepih banderjev in «neba», pod katerim so šli gospod župnik v lepi beli opravi. Peveci in pevke so lepo peli velikonočne pesmi, za cerkvijo so streljali nekateri fantje, drugi pa so v zvoniku prav ubrano pritkavali.

Kako prijetno se mi je zdelo, da sem šel z drugimi vred v procesijo po graščinskem svetu, po lepem kostanjevem drevoredu mimo bajerja, nato pa v krogu po drugi strani nazaj v cerkev.

Kakšno izpremembo pa sem videl nato v cerkvi, ko smo se od procesije vrnili nazaj. Okna niso bila več zagrnjena in po vsej cerkvi so gorele sveče. Potem pa so slavnostno zabučale orgle. Po opravi niso šli kar nič rad s tovarišem iz cerkve. Orgle bi poslušal kar naprej.

Vsako leto sem bil potem pri vseh teh obredih o velikonočnem času, a v najprijetnejšem spominu so mi ostali le prvi obredi, ki sem se jih udeležil kot šestletni deček. Oj, zlata, brezskrbna mladost, škoda, da se ne povrneš več!

II.

Ljubi starši, želim Vam srečne in zadovoljne velikonočne praznike!

Bilo je v letu 1918. Naša pokojna Avstrija slabega spomina se je že četrto leto vojskovala. Podložni zatirani narodi so trpeli pod njenim krutim bičem. Starčki, žene, otroci in slabotni ljudje so imeli pičo odmerjen živež na izkaznice, mi fantje in možje pa smo bili kot vojaki raztreseni po raznih krajih.

Jaz sem bil takrat že četrtrič prideljen k maršbataljonu (k XXXIX.). Bil sem pri 17. pehotnem polku, ki je imel med vojno svoj sedež v Judenburgu na gornjem Štajerskem.

Ubogim mi slovenski sinovi smo sestradani in žalostni tavalili okrog barak.

V početku velikega tedna sva neko solnčno popoldne sedela na oglu barake jaz in moj prijatelj Tone Rojc.

S Tonom sva se poznala še iz civilnega časa; on je bil namreč pri virskem peku in je v našo Lukovico vozil kruh. Dasi sva bila še oba mlada, sva bila vendar resna in otožna.

«Ti, Stražar, čez par dni bo Velika noč... Bilo bi bolje, da bi ne vedeli za te lepe praznike. Le pomisli, čez dober teden se znova odpeljemo v Tirole. Bog ve, koliko od nas se jih bo še vrnilo.»

«Ne bodi, ne bodi tako slabe volje, Rojc, vse bo prešlo, tudi to bo minulo. Upam, da bova druge praznike že obhajala v ljubem domačem kraju. Za letošnje praznike pa kar pišiva domačim, sedaj imava baš čas.»

Prijatelj me je ubogal. Sedeč na klopi iz sirove deske sva pisala. Ravno pred kratkim sem po naključju našel tisto svoje pismo, ki sem ga pisal še takrat živčim staršem. Glas se tako-le:

Ljubi starši, želim Vam srečne in zadovoljne velikonočne praznike!

V Judenburgu, 2. aprila 1918.

Bližajo se znova nekdanji tako veseli velikonočni prazniki. Božja volja ni, da bi jih letos praznovali skupaj. Ali v duhu bom pri Vas; šel

bom v duhu z Vami k procesiji na Brdo in v duhu bom pri Vas, ko boste na velikonočno jutro jedli «blagoslov». Saj ljubezen nas veže čez doline in gore; če oko nas ne doseže, pa doseže nas srcé.

Zdrav sem, kakor tudi Vam želim. Želim, da se drugo leto doma v Vami veselim. To, ljubi Bog, daj — priti mi še v domači kraj!

Sedaj se v kratkem zopet odpeljemo v Tirole nad «polentarje». Pa jaz se nič ne bojim. Če je Vaša volja, spomnita se me kaj z velikonočnim «blagoslovom»!

Srečne in zadovoljne velikonočne praznike Vam želi vedno vdani

sin Tonče.

III.

Velikonočni prazniki v letu 1920.

Dobro uro hoda proti izhodni strani od Prapreč se pride čez gradiške loke in brda k podružnici moravške dekanije, k Sv. Mohorju. Pri tej prijazni cerkvi je na veliko nedeljo jutranje opravilo že ob petih zjutraj.

S svojim prijateljem, Flajšmanovim očetom, sem šel skoro sleherno veliko noč k Sv. Mohorju. Leta 1920. pa je šla z nama tudi moja žena.

To leto je imelo moje romanje zame poseben pomen. Bilo je po dolgih petih letih prvič, ko sem bil prost vojaščine, in prva velika noč, ko sem bil ožen.

Raznovrstne misli so se mi vrstile, ko sem bil v tej prijazni cerkvi. Moravski kaplan je s krepkim glasom zapel veselo «Alelujo». Kristus je zmagovalac krute smrti. Čul sem te zopet, veseli velikonočni pozdrav, kot svoboden na svobodni naši jugoslovenski zemlji, osvobojen krutim Nemcem.

«Aleluja!» Čuli jo boste kmalu tudi Vi, bralci «Domovine». Želim Vam srečne in zadovoljne velikonočne praznike!

«Aleluja!» Pa tudi Vi, razni politični nasprotniki, pomirite se! Naš Odrešenik je trpel za nas vse. Njegova velika zapoved je bila: Ljubite se med seboj!

Anton Stražar.

Skrivnosti morskega dna

Kakor ima morje svoje živali, tako ima tudi svoje rastline. Vendar pa v največjih globinah morja ni rastlin. V teh globinah vlada namreč popolna tema, ker solnčni žarki ne morejo prodreti skozi ogromne plasti morske vode do dna. Kjer pa

vlada vedno tema, ne morejo živeti nobene rastline, ki rabijo svetlobo za kemično pretvarjanje hrane, katero potrebujejo ravno tako kakor živa bitja.

Radi tega je tudi umevno, da se v največjih globinah morja nahajajo le živali, ne pa rastline. Morske živali v največjih globinah se pre-

življajo od razpadajočih rastlin, ki v majhnih delcih počasi pronikajo skozi vodne plasti proti dnu.

Poleg nevidno majhnih rastlin, ki oživljajo gornje morske plasti, imamo v morju v manjših globočinah, do katerih sega dnevna svetloba, tudi velike rastline, pritrjene ob morsko dno. Zanimivo je, da nobena morska rastlina ne črpa svoje rudninske hrane iz tal kakor rastline na kopnem s koreninami, temveč da rabijo morske rastline svoje tako zvane korenine samo za pritrditev, medtem ko svojo hrano prejemajo izključno iz morske vode, ki je polna najrazličnejših rudninskih snovi, predvsem raznih soli, in sveda tudi zraka. Tako pritrjene velike rastline živijo samo na trdnih morskih tleh in samo v bližinah obal, kjer ni globočina prevelika in dostopna svetlobi.

Kako se plode morske rastline? To se vrši še enostavnejše kakor pri rastlinah na kopnem. Iz sebe izločujejo jajčne in semenske celice, ki se v vodi najdejo, združijo in kot semenje padajo na morsko dno, kjer se prične razvijati. Ako pade tako oplojeno seme namesto na morsko dno na kako žival, se začne v gotovih primerih razvijati rastlina na njej. Slika, ki jo prinašamo, nam kaže morskega raka s pričvrstjenim morskim nageljnom. Ker črpa rastlina svoj življenjski iz morske vode in ne iz raka, kakor je zgoraj omenjeno, živi tudi rak kljub svojemu bremenu več ali manj nemoteno dalje.

Živalstvo in rastlinstvo morja sta ravno tako različni in bujni, kakor je živalstvo in rastlinstvo na suhi zemlji. V morju živijo tudi stvari, ki imajo napol živalske in napol rastlinske lastnosti. V morju se dobe rastline kakor tudi živali, ki so po svoji obliki zelo podobne rastlinam na kopnem. V splošnem je življenje v morju ravno tako različno kakor na kopnem.

Iz navedenega je razvidno, koliko skrivnosti ima v sebi narava, o katerih se navadnemu človeku niti ne sanja in za katere je treba težkih in dolgotrajnih preiskav, da jih človek ugotovi in spozna.

Gođec Blaže

(Stari spomini.)

Gođec Blaže Prežagan je včasih slovel po vsej Polajški dolini in po vseh hribovih naokrog. Kakor je Prešeren zapisal o svojem godcu, tako je veljalo tudi za Blažeta: Biló ni godu, svatovšne, semnjá, da bi ne bili vabil ga. Odkod in kdaj se je Blaže pritepel v Polajško dolino, se ne vé; doma je bil tam nekje v vinorodnih Slovenskih gorah; zato je pa tudi znal take pesmi in godčevske komedije, da se mu je vse režalo in ga rado imelo, kadar je le raztegnil usta in mehove. Najrajši je popeval tisto prleško »o starem študentu«. Ali je vse tisto, kar je v njej povedano, sam doživel, je težko reči. Znal pa jo je zaokrožiti tako, da mu je res šla iz veselega srca in je vredno, da jo zapišemo, ker se zdaj le redkokje čuje:

Vse, kar lazi na tem sveti,
nápni vüha z'lo,
da 'te čüli zdaj zapeti
pesem vísoko;

pesem hujši, kak ropoče
dvajset praznih stop,
da se vsaka mačka joče,
škrilje vsaka klop.

Tota pesem navüčila
bo vas vse okrog,
kaka čenča sem jaz bija
že od mladih nog.

Dere sem še v janki skaka,
te je lüštno blo,
kolca v hiši sem potaka,
varva máčkico.

Če pa vida sem cigana
ali Čiča, joj,
beža sem kak mokra vrana
v parno al' za gnoj.

Teka sem po celi vesi,
se potepa rad,
plesu sem po stari lesi,
kota repno kad.

Včasih je pa šiba pela
lepše kak kokót,
drva v mene so letela
al' pa kaki blod.

Komaj so mi janko slekli,
že v bregüšicah
s šibo so me v šolo vlekli,
oj ti grozni strah.

Tam pa šolmošter zabiva
znanje je sühö,
i-u-e-o-a je vliva
s pal'co mi v glavó;

nategóva mi je vüha,
pipa mi lasé,
krsta me je potepüha,
osla in žrebé.

Hlače mora sem glodáti
v šoli sedem let,
da navüča sem se brati,
šteti do deset.

Jože! so mi rekli oče,
dobro 'maš glavó,
vidim, da rad ješ pogače,
štrüklje in mesó;

nisi za nobeno rabo,
pojdi se vüčit,
čast bi b'la za celo faro.
če češ mešnik bit!...

Mati so mi nabasáli
pšena in klobas,
oče so me zapeljali
v Marpuk v štrti klas.

To je bila türška sila,
oj ti sakrament,
jaz sem rata motovilo
in vüčen študent.

To so bili zlati časi,
celi paradiž,
leta sem po blatni gasi
kakor süha miš.

Vüča sem se žemlje jesti,
včasih še kofé,
pajčevino v vampi presti,
Bog ve kaj še vse!

Čüjte, 'zvoljeni kristjani,
mora sem čepét
v prazni klopi tam ob strani
kakor v prosu ded.

Grdo se mi je zazdelo
nemško lajanje,
misla sem si leto celo:
to pač ni zamé.

Pa je prišlo še latinsko,
grško prav tako,
ker gospodom je slovensko
vse premalo b'lo.

Vüča sem se matematik
in geografi,
da svetniki iz vseh pratik
se jokali bi.

Oče so pa še hodili
v Marpuk mene bit,
bija sem v tak hüdi sili
večkrat bit ko sit.

Trinajst let sem v šolo laza
fari naši v kvar,
se do pete šole splaza,
šestindvajset star.

Znani so mi vsi jeziki,
ki so dobra jed,
coprniki sem tüd' veliki,
dere pridem v klet.

Vüha mam kak stari zajec,
samo v glavi nič,

zdaj si čüja, poslušalec,
kolik sem jaz tič.

Res ni vsaki za gospoda,
žmeten z'lo je vük,
v šolo phati ga je škoda
rojenca za plüg...

Kadar je Blaž to ginljivo dolgo pesem končal, je najprej spil vse kozarce, ki so mu jih ponudili, potlej si je obrisal mustače in je pripovedoval, kako je včasih dekletom pisal zaljubljena pisma:

»Ljubljenka moja precartana! Danes pri mem peró v desno roko in te tako visoko pozdravim kakor mačka nese rep. Sem slišal, da si bolana, ker si zmiraj sama. Za tebe bi bilo tako vrašstvo, ki se pri vratih zgodi, in take gobe, ki na peči rastejo. Če hočeš lepega in bogatega fanta dobiti, si ga moraš prislužiti. Najprej moraš dobiti lepo doto: en žakelj ognjenega plamena, tri lote komarjeve masti, pet lotov rakove krvi, istotoliko žabjega perja, en polič mlinarske hvale, škatlo meglene dne, ribje gnezdo na suhem, en meh babjega godrnjanja, en funt deklíčjega oziranja in polič ovčje potrpežljivosti. Vse to moraš v velik koš spraviti in z blatom zamazati, da se ne bo kaj grdega notri nasmetilo. Potem pusti, da se kisa tako dolgo, dokler te bogatije ne zavoha pravi fant, ki se bo prišel k tebi ženit. Če drugega ne bo, se bom jaz oglašil in te z ljubeznijo počastil. Če mi boš odgovorila, mi piši na naslov: Blaže Prežagan, profesijon-muzikant in zavber fant, pošta Piška v Pa-priki.»

Kako so mu dekleta na te ljubeznivosti nasedale, tega Blaže ni podrobno povedal. Ženil se ni nikoli, pač pa se je z drugimi in za druge hodil ženit in delat »kontrakte«, ki so se po njegovem glasili takole: »Pismo ženitno se bere očitno, kakor storjeno in skupaj zloženo med ženinom Jurjem Klafeto in nevesto Marjeto, ki je hči Martina Potepina. Gor postavljena je glihenga, koliko ima kateri blaga in kaj se njemu nasproti zapiše. Ona prinese dosti lastne dote, tri odrte šmarné krote, dva papirnatá cekina, dva prazna soda vina, eno prazno možnjo petic in mišjega masla pet lobric; dva žimnata motovila in plemenitih bolh brez števila, gadji jeziček, tri cente lisice masti, listni koš ženske slabosti in pol cekra deviške norosti, en železen prstan zlat in srčkan krofast vrat, eno brejo gos in kljukast nos, strte grablje in debele žnablje, kržmežljave oči in obilo drobnih reči. Nasproti pa ženin zapiše nevesti tukaj v višenskem mestu lep stovnik za žabjim svetom, ki ga je jerbal za očetom, eno njivo pšenice na pol, ki bo zrela o svetem Nikolu, eno brezovo drevó, ki ni ne ravno ne krivó, eno mačko rjavó, eno kokoš brljávo, eno suknjeno lopato in lončeno skledo zlato. K vsemu temu so pričé zraven: Blaž Prežagan, gođec, amen.»

Tako je Blaž Prežagan poženil in pomozil po vsej Polajški dolini obilo ženinov in nevest. Dobro se mu je godilo, zaslužil je dosti, prihranil pa nič. Ko so ga nekoč fajmošter vprašali, če kaj skrbi za stara leta in za večno zveličanje, je dejal: »Godca na svetu redi Bog in pa dobrota norih ljudi, ki jih vekomaj ne bo zmanjkalo. Tam na onem svetu pa bo z nami siromaki kakor na zemlji: sveti Peter bo komandiral, zjutraj bo treba nebo pometati, popoldne pa snažiti voz svetega Elije, če se mu bo kaj oprášil po oblakih. In zvečer bo treba najprej zvezde umivati in mesec, da bo kaj svetil, potlej jih bo pa treba ven porivati, zjutraj pa zopet skupaj zbirati. In bogve kaj nam še bodo na nebu komandirali. Vidite, gospod fajmošter, jaz zato le mislim, da za nas siromake tam ne bo nič boljše...»

Bog vedi, kaj danes počenja gođec Blaž na nebu; ali res umiva zvezde in pometa nebo, ali pa v nebeškem zapečku zadovoljno vleče harmoniko...

glede volitev. Ko se opravi kaj takega, pač ni na mestu, da se agitira za volitve. To je zloraba vere v posvetne namene. Podobnih primerov je še več. Žalostno je to, kakor je tudi žalostno, da se klerikalci izpregledajo najnečednejša dejanja. Klerikalec mora biti in farovski podrepanik, pa je vse dobro in sl najpoštenjši mož. — Kmet.

BUKOVŠICA NAD ŠKOFJO LOKO. Naša vasiča ni karsibodi. Tudi pri nas je včasih kaj zabave; za to že skrbijo gotove ljudje, ki se jim potem daleč naokrog smejejo. — Na veliki ponedeljek priredi menda naše Izobraževalno društvo igro, ki se je pridno vadila na domu načelnika Orlov in predsednika Izobraževalnega društva Jelenca. Vaje je vodila tukajšnja učiteljica Ivana Košar, ki je pa na veliko žalost Jelenčevih zapustila kraj, in sedaj nimajo nikogar, ki bi se lotil tega posla. Pa tudi drugače so si ljudje tukaj v laseh, čeravno nas vseh skupaj ni mnogo. Zdej gre za razžaljenje nekega dekleta. Pravijo, da grozi vojna napoved med Knapovčani in Laščani, nakar bi sledil pohod obeh armad in obleganje sodišča v Škofji Loki. Vidite, g. urednik, hude krvi je pri nas dovolj. No, pa upamo, da kri vseeno ne bo tekla.

PREDOSLJE. Gosp. urednik, prosim Vas za malo prostora v naši ljubi «Domovini», ker se iz naše črne občine le redkokdaj oglašimo. Dopolniti «Kmetijskega lista» v vrednost, «Lažiljuba» pa v odgovor: Roženov ata, Vi berete zamorca v «Domoljubu» s samimi lažmi in zavijanjem. Zakaj direktno ne odgovorite na očitke, ki se tičejo samo Vas in Vašega delovanja pri Mlekarski zadrugi? Vi pravite, da so to psovke, kar se Vam očita v «Kmetijskem listu»? Zakaj pa smetane in prodaje sira, katerega ste si razdelili, nič ne omenite? Zaradi Vas je prišla naša mlekarica na slab glas. Zaradi z vodo zmešanega mleka, katerega so poslali v Celovec preizkusiti, je morala mlekarica plačati kazen. Po Vaši zapovedi se je iz smetane kuhalo maslo, za katero pa nihče nič ne ve. Vaše vzorno gospodarstvo pri mlekarici se tudi lepo kaže v prodaji slame, katero ste potem zadržali dobili za polovično vožnjo. Za vse to so priče na razpolago. Prosim, da direktno odgovorite, ker slepomišljenja smo siti. Tudi mi smo začeli misliti s svojimi možgani in se ne damo več komandirati od farovških pritrdilcev. Gradiva imamo pa še dosti. Svetujemo Vam, da ste mirni. Tudi pri nas se svita. Mnogim je že žal, ker so v svoji zaslepljenosti volili klerikalce. Za enkrat končam. — Franc Jereb.

RAČNA. Gospod urednik, prosim malo prostora v dragi «Domovini», ker gotovo misli ves svet, da v srečni Račni vlada mir in sloga. A ni tako. Naši klerikalni kimaveci že skrbijo, da je kaj dirindaja. Dne 28. marca smo dobili nov zvon, ki je povzročil več hrupa, kakor so ga napravili vsi tigri v narodni skupščini. Prepirali so se, kdo ga bo vozil. Ko se je zvedelo, da je zvon v Grosupljem, so šli kar tja ponj, ker niso mogli dočakati, da bi privandral na našo domačo postajo Čušperk. Med zvonjenjem, streljanjem in ukanjem so ga srečno spravili do cerkve. Zanimivo je to, da je pred odhodom po zvon neki hudomušnež snel kolesa voza in jih skril. Zdej pa hinavci nedolžne dolžijo. Očetje, rajši sinove poučite, da se ne bodo pred cerkvijo pretepali in neslanih šal uganjali, nedolžne pa pustite v miru.

KOSTANJEVICA PRI KRŠKEM. Možu na mostu, članu kostanjeviške triperesne deteljice, bodi povedano, da se je zaenkrat pošteno zmotil. Svetoval bi mu, da ostane še v naprej tako dober in vnet demokrat in Sokol, kakor je bil pred volitvami. Dopolniti pa prosim, da prinese še kaj veselega, da se še iz srca nasmejemo. — I. J. (Na zadevno prošnjo potrjujemo, da učitelj gosp. Jurčec ni pisec dopisa iz Kostanjevice v «Domovini» št. 14. — Uredništvo.)

ZUZEMBERK. Pri nas se bodo v kratkem vršile občinske volitve, za katere se pa kljub številnim listam nihče ne zmeni. V zadnjem času se dogajajo na tu ajšnjem poštenem uradu čudne reči. Na prvem mestu moramo izreči gđ. Gradovi, upraviteljici tukajšnjega poštnega urada, pohvalo in priznanje za njeno uslužno uradovanje, kar smo do sedaj žal dolgo pogrešali. Bivša poštna upraviteljica g. Dovžanova, ki je bila po zaslugi reducirana, se je zopet vsilila nazaj in je sedaj podrejena prvo imenovani, koje obče simpatije jo silno bodejo v oči. Zato je prišla z vso vneto igrati vlogo ježa v znanu basni z lisico. Njen namen je seveda prozoren. Iznebiti se hoče neljube ji predstojnice in sama zapaševati v uradu ter uvesti prejšnji režim polževega uradovanja in šikaniranja strank. Poštno direkcijo nujno naprošamo, naj vendar že enkrat napravi prepotrebn red in nas reši te nadloge.

Stranke.

DOLENJA VAS PRI RIBNICI. «Domoljubov» poročevalec se baha, kako možato so korakali volilci v dolenjskaški občini na volišče in oddajali kroglice za SLS. Vprašamo bahavega «Domolju-

barja», zakaj ni opisal vsega, kar so uganjali. Zakaj blati poedince, zakaj ne pove, kdo so «plačanci»? In javnosti naj razloži tisto zgodbo, kako so klerikalci učili mladino ponočevanja in pijančevanja ter jo zalagali s cigaretami. Popiše naj tudi, kako so v pozni noči zbrali mladino obojega spola. O tej vzgoji naj kaj pove. Dopolniti pravi, da so plačanci letali po vaseh ter trosili letake. Mi pa dobro vemo, da je kaplan Knafl ves teden odpiral kmečka vrata in bezljal tako, da je bil ves blaten do vratu. In ravno v SLS ste imeli možake, ki so hodili po vasi kakor avstrijski policaji in preganjali može in fante: «Prmel duš! Ne greste volit, ko gre za vero?» No, mi jim nič ne zamerimo, ker imajo še pač stare manire. Vemo pa zdej, da so samo ti tisti «plačanci», ki jih omenja «Domoljubov» dopisnik. Drugih ni bilo. Tudi «Domoljubar» sam je bil morda med njimi. — Veritas.

BELA KRAJINA. Na Talčjem vrhu se je ustanovila ljudska knjižnica. Poslovati bo pa pričela jeseni, da uredi med tem časom vse potrebno in stori nadaljnje zaradi izpopolnitve. Ker je treba še nekaj denarnih sredstev, se je sklenilo, da se bo 14. junija uprizorila v ta namen igra. Najlepša hvala g. Franju Krisperju, notarju v Crnomlju, ki je poslal 11 knjig. Ustanovil se je tudi dramatični odsek.

DOBLIČE V BELI KRAJINI. Tu so priredili igro «Izgubljeni raj», ki je prav dobro uspela. Glavna vloga matere se je igrala najbolje, ker je igralka oživljala besede tudi z gestami, izmed katerih ni bila niti ena prisiljena. Dobro sta igrali njena hčerka in sosed. Izredno gibljivi sta bili Cicipe in Cicifuj. Tudi kraljice in ostalih ženskih vlog ne smemo prezreti. In še nekaj! Na skrate bi kmalu pozabili; ti so vse oživljali s petjem in se je moralo vso smejeti tem dolgočasnim nagačevkom. Režijo je vodila g. voditeljica.

BREŽICE OB SAVI. Bliža se velika noč, zato se po starem običaju vsi radi pobrigamo za pisanke, pa tako tudi naši patri. Gospod gvardijan je poslal mladega fratra s košaro nabirat tega daru božjega. Ko se je frater vrnil, je košaro, napolnjeno z jajci, postavil na stol pred altar sv. Antona. Ni trajalo dolgo, pa pride pred ta altar častit svojega patrona ugleden meščan. Imel pa je pri molitvi tako smolo, da je prevrnil košaro z jajci. Tako so žalostno končale gvardijanove pisanke. No, bomo pa nove nabrali!

BIZELJSKO. Od povsod prihajajo v Vaš list novice, samo od nas nič. Vsaj, dokler sem jaz

Ob zvoku ubranega zvonjenja, potrkavanja in grmenja možnarjev so prihajali ljudje na zeleni hribček.

Fantje in dekleta, vsi kar najbolj opravljeni, so se zvrstili okrog kramarja Naceta, otroci so stali bolj v ozadju, na desni pa možaki, ki so imeli svoje gospodarske pomenke.

Izmed vseh fantov je bil najbolj postaven Trdinov Jaka iz sosednje zahribske vasi.

Jaka se je ravno prejšnjo jesen vrnil od vojakov. Bil je sin premožnega Trdine. Glavo mu je pokrival črni kastovec, na katerem je imel, kot je bilo takrat v navadi, petelinja peresa — krivčke. Bil je v lepi črni obleki in žametovem telovniku. Na suknjaču pa je imel lep cvetlični šopek iz vrtnih rož.

Zeljno so vsa dekleta skrivaj pogledovala brhkega Jaka. Vsaka si je mislila: «Bog ve, katera bo tako srečna, da bo njegova?»

Ali Jaka se ni dosti oziral po dekletih, dasi so bile nekatere izmed njih silno brhke. Možato je kadil svojo viržinko in s tem in onim kaj izpregovoril.

Šele ko je v družbi prijateljic prišla Samčeva Katrica iz Sela, se je Jaki vzradostilo srce, kakor pač človeku, ki je koga željno pričakoval. Jaka je naskrivaj pomežiknil deklici, ta ga je dobro umela in mu tudi naskrivaj odzdravila in obstala v gruč.

Fantje so začeli kupovati svojim dekletom sladkorčke z ljubezenskimi stihl. Jaka tudi izbere tako srce z naslednjimi verzli:

Svojga dekleta bom vprašal,
Če mi bo dala srce,

Da bodo spolnjene moje vroče želje!

Medtem je prišel tudi znani kamniški frančiškan Avguštin, da opravi slovesno službo božjo. Odšel je takoj v žagrad, da se preobleče za opravilo. Prvi za njim so odšli v cerkev otroci, za temi možaki, nato pa fantje in dekleta. V tem vrvežu porabi Jaka priliko, da odda Katrici darilce; ta ga hvaležno sprejme in skrije v žep. Mimogrede ji še Jaka zašepetne: «Katica, popoldne pridi malo k Jožetu v Dolino! Glej, da prideš, drugače...!»

«Dekleta, varujte se zapeljivcev, kajti zgubljena čast in devištvo se ne povrne več nazaj!» Tako je kamniški frančiškan Avguštin pridigoval v podgriški cerkvi.

Kadarkoli in kjerkoli je pridigoval priljubljeni pater Avguštin, je bilo povsod polno poslušalcev. Poslušalo ga je rado vse, brez izjeme, staro in mlado. A ta pater je res tudi znal govoriti privlačno; med svoje pridige je vmešaval rad tudi resne in smešne dogodke.

Tisto nedeljo je vzel pater Avguštin na piko fante in dekleta. Zato je med drugim poudarjal: «Dekleta, varujte se zapeljivcev, kajti zgubljena čast in devištvo se ne povrne več nazaj!»

Katica se je ob tej pridigi spomnila Jakovih besedi. «Katica, popoldne pridi malo k Jožetu v Dolino! Glej, da prideš, drugače...» — ji je brnelo po glavi.

V takem položaju že zdavnaj ni bila več stara Katica; borila se je s svojim srčnim nagajenjem. Zapeljivi glas ji je veleval: «E kaj, imej pogum, pa pojdi k Jožetu, če te Jaka vabi! Se vesela si lahko: kot revna bajtarska hči — pa imaš grunatarskega fanta.» Vendar, tudi glas patra Avguština je imel veliko moč, ki jo je svaril: «Ne hodi! Mar veš, da te Jaka v resnici ljubi, — ali te misli le zapeljati?» ...

Šele ko je v družbi tovarišice hitela nizdoli po hribu, se ji je čezdalje bolj izgubljal iz srca oni svareči glas pridige patra Avguština. Zapeljivec je zmagal, sklenila je, da gre popoldne v gostilno k Jožetu v Dolino.

Ob vznožju podgriškega griča, kjer se pot deli na dva kraja, proti vasi in Zahribu, se je Katrica ustavila, kajti bila je radovedna, kaj je napisano na ljubezenskem srčku. Oj, s kakim veseljem je bralal Zdelo se ji je, da zvonovi vse lepše potrkavajo, tako, kakor bi oglašali to pesem, napisano na malem lističu. Tudi možnarji, ki so mogočno grmeli in je letel njih odmev s hriba v hrib, se ji je zdelo, kakor bi grmeli k njeni radosti.

Tovarišice njene so hitele naprej, pa saj se ni dosti zmenila zanje. Kajti, če je človek v takem

naročnik «Domovine», se še ni nihče oglasil. Dragi bralci, naši farovski gospodje o postnem času zabranjujejo veselice, petje, vriskanje in podobno, a zanje menda to ne velja. Sedaj, ko so se začeli toplejši dnevi, se naši gospodje večkrat zberejo pred župniščem, pa ne sami, temveč imajo tudi gospodične poleg. Pa se čuje potem petje in vriskanje po vsej bizeljski okolici. Lahko je njim, ker imajo velike cerkvene vino-graduate in jeseni še vinsko bero. Tako si potem pač lahko oni in gospodične hladijo suha grla, drugim pa zabranjujejo veselje ob vinski kapljici, katere reveži tako nimamo preveč. Naj bo znenkrat dovolj. — D e m o k r a t.

TRBOVLJE. Uredništvo «Domovine» potrjuje, da g. Adolf Jesih, učitelj v Trbovljah, ni niti dopisnik niti v zvezi z dopisi, ki so bili kdaj priobčeni v «Domovinu».

TRBOVLJE. Naš prijatelj - dopisnik «Slovenca» je nakopičil v zadnjem času v tem listu toliko klevet in laži, da bi ga Gospod, ako bi zopet prišel na svet, izgnal iz poštene družbe s pasjim bičem. Možak se pač drži klerikalnega načela, da namen posvečuje sredstva. Za nekaj teh nesramnih laži bo dobil «Slovenec» urednik pred sodiščem plačilo in naj potem za to uslugo prime svojega dopisnika za ušesa. Tudi novi zvonovi mu ne dajo miru. Verno, da samo zato, ker niso mogli paradržati na tej slavnosti edino Marijine hčerke in Orli. Župnik, ki je mož na svojem mestu, je prepovedal strankarsko štafazo vsem društvom, tudi klerikalnim. Dovolil je udeležbo le gasilcem in narodnim nošam. Le to moramo pribiti, da je kanonik Časl blagoslovil v Jugoslaviji to, kar je župnik Časl (ena in ista oseba) zavrgel v stari Avstriji. Navsezadnje pa priporočamo dopisniku iz Trbovelj, naj se raje svoje službe drži, kakor da poštene Trbovce obrekuje. Mi si ne moremo predstavljati v svetih mislih zbranega duhovnika pred oltarjem, ako vsako nedeljo tikoma pred mašo pridirja naravnost iz gostilne Društvenega doma v cerkev. Kje more on darovati nedolžno jagnje in z zbranim duhom moliti, ako mu roji po glavi politika in sovražstvo do svojega bližnjega? To so stvari, katere tudi mi revni zemljani, ki nismo posvečeni, premišljujemo. Gospod župnik, korobač v roke!

SV. KRISTOF PRI LAŠKEM. Ze mnogo se je izboljšalo v našem občinskem gospodarstvu, odkar so bili v odboru tudi treznomisli naši ljudje ter pazili na klerikalne odbornike, katerih

krivda je, da so naše ceste skrajno zanemarjene. Vendar se proti večini klerikalnih nesposobnežev ni dalo doseči vse potrebno. Vsak zavečen in pameten občan si je zato želel, da se klerikalni nesposobneži odstranijo in se postavi gerent. Hvala Bogu, da se je ta želja izpolnila. Dobili smo razsodnega gerenta v osebi uglednega g. Slavca, poštarja iz Laškega.

MOZIRJE. Pri nas se je vršil v nedeljo v restavraciji Goltnerjevi shod, katerega se je udeležilo nad 80 zborovalcev. Otvoril in vodil je shod g. dr. Jože Goričar. Predsednik oblastne organizacije demokratske stranke g. dr. Lipold je obrazložil položaj, ki je nastal po izpreobrnjenju radičevcev, in osvetlil vlogo, ki jo igrajo še edini zakrknjeni separatisti-klerikalci. Poslanec g. doktor Ljudevit Pivko je v obširnejših izvajanjih obrazložil položaj v skupščini, nakar je na razna vprašanja gospodarskega značaja dajal pojasnila.

REČICA OB SAVINJI. V nedeljo se je vršil v gostilni g. Repenška shod, katerega je otvoril g. Tlaker ter predlagal za predsednika nadučitelja g. Zemljiča. Prvi je govoril poslanec g. doktor Ljudevit Pivko, ki je obrazložil politični položaj. Njegova izvajanja so bila z velikim odobravanjem sprejeta. Nato je še govoril predsednik oblastne organizacije g. dr. Lipold. Po zborovanju je dajal poslanec g. dr. Pivko pojasnila glede domačih gospodarskih vprašanj. Udeležencev je bilo nad 200.

SV. DUH PRI SELNICI. Tukaj se je ustanovila krajevna organizacija JDS. pod predsednikom županom g. Ivanom Kramplom. Organizacija šteje 23 članov. V kratkem bo pristopilo še 15 članov. Pričakujemo g. dr. Pivka, da nas poseti in skliče shod. «Domovina» je pri nas prav priljubljena; samo malo bolj jo bo treba še razširiti.

ŠMARJE PRI JELŠAH. V «Slovenskem Gospodarju» se je zdelo nekemu črvičku v Šmarju potrebno, pokazati svojo brihtnost. To človeče imenuje Orjuno kugo iz Albanije. Kot vzgojitelj bi moral gledati na to, da bi druge učil in gojil ljubezen do domovine, pa uganja take neumnosti in misli, da bo mogoče zaradi njega - petelinčka vse vrage vzel. Celo vrsto tržanov in zasluženih mož našteva kot nemčurje. Za to dobroto ga itak čaka še plačilo pri sodišču. Drugače pa je premajhen, da bi se mogoče hoteli zaradi tega mi nad njim maščevati. — Naše pilpogačice so kakor vedno. Največ dobička od pilpogačic ima g. oberhotelir, ker ti gospodje za njegovo gostilno tako pridno agitirajo, zlasti čder kleine

Jošt, ki je prej g. Gradtu zatrjeval, da ostanejo vedno pri njem v zahvalo, ker jim je v največji stiski dal prostore na razpolago. Za izpremembo se včasih spravijo tudi na grajanje njegove gostilne po časopisih. Dan obračuna pride tudi s temi gospodi. — Bonifacij.

MALA NEDELJA. Gospod urednik, ker dobivate malo dopisov od nas, ste mogoče mislili, da smo veliki zaspanci. No, pa nas budi iz zaspanosti vsako nedeljo abstinentna pridiga našega g. kaplana. On kvasi take budalosti, da se že vsi farani smejejo njegovemu čenčanju. Eno zadnjih nedelj je pridigal o posledicah alkohola, kako fant žene dedke v gostilno in jo opijani, da je potem bolj mehko za grešno poželenje. Ali je to pridiga? Ali ni to pohujšanje mladine? Kakor se sliši, je nekoč tudi on rad pil božjo kapljico. In je imel potem tudi poželenje? Svetujem mu, naj že neha s svojimi neumnostmi. G. župnik naj bi nekoliko brzdal njegovo gostobesednost. Naš župnik sicer ni napačen mož, le preveč skup je z zvonjenjem mrliču, ki še ni popolnoma plačal zvonov, in le nekoliko preveč zaračunava pogrebne stroške. Gospod urednik, za drugič se Vam spet priporočam. — M a j k o v s k i f a r a n.

GORTINA PRI MUTI. Krajevna organizacija demokratske stranke se je v nedeljo 5. t. m. ustanovila pri nas kljub hujskanju klerikalcev in nemškutarjev, ki so ljudi strašili, češ, da se ustanavlja Orjuna, in ki so na drugi strani s terorjem odvrčali ljudi od pristopa. Razni klerikalno-nemškutarski magnati so svojim uslužbenecem in najemnikom grozili z odpustom in z odpovedjo stanovanja, če pristopijo k demokratski stranki. Kljub temu pa se je organizacija ustanovila in je pristopilo takoj prvi dan 18 članov. Za predsednika je izvoljen ugledni kmetovalec g. Ivan Huter; tudi ostali odborniki so odlični možje. Zanimanje za javno življenje narašča tudi v teh krajih in ljudje si želijo videti čimprej poslanca dr. Pivka v svoji sredini. Z gori navedenimi teroristi, med katerimi je zlasti znani Janisch, pa se bomo pomenili že kje drugje, kjer se jim bo dokazalo, da je tako omejevanje osebne svobode nedopustno. Mladi organizaciji pa kličemo: Krepko na delo!

PRAGERSKO. Občni zbor naše krajevnice organizacije SDS se je vršil 5. t. m. v restavracijskih lokalih. Navzočih je bilo lepo število pristajšev. Po poročilu odbora je podal poročilo o političnem položaju, zlasti glede na predstojajočo oblastno vclitve, delegat oblastne organizacije g. Kejžar.

položaju, kot je bila ona, si želi, da je sam in se nemoteno raduje v sladkih mislih in nadah.

Bila je že blizu domačega selišča, a čulo se je še vedno pritrkavanje in grmenje možnarjev. Kajti podgriški fantje so se sleherno leto postavili in za odhodnico s pritrkavanjem in pokanjem spremljali ljudi na domove.

Selo leži dober četrt ure od Zahriba, proti južni strani. Je malo selišče in ima komaj štiri gospodarje. Izmed teh je najmanjši Samec. Takratni gospodar Šimen, je bil oče četrterih živečih otrok, dva pa sta umrla v zgodnji mladosti. Samec, kakor že omenjeno, je bil prav za prav kočar; v hlevu je imel običajno po dve kravi in ravno toliko prašičev v svinjaku. Ker ga dom ni preživljal, je pokrival tudi slamnate strehe, da je lahko preživel svojo družino.

Katrica, ki je bila najstarejša, je že hodila v sosednjo zahribško vas k bogategu Trdini na dnino.

To nedeljo, ko je prišla iz podgriške podružne cerkve, ji kar ni bilo obstanka na domu.

Kmalu po južini se je znova opravila in z izgovorom, da bo še pred večernicami molila križev pot v farni reberski cerkvi, je odšla eno uro poprej z doma kakor drugekrat.

V vrtni gredi si je zateknila še rdeči nagelj za nedrje in odšla — ampak ne v cerkev, temveč k Jožetu v Dolino! Gredoč po gozdni poti v prijetnem hladu, se ji je zdelo, da pojejo vsi ptički njej v veselje. Zares, vesela je bila!

II.

V Dolini v Jožetovi gostilni je Katrica plesala vedno le z Jakom. Kako hitro ji je minul čas, — ves popoldan! — — —

Zvečer je Katrico spremljal Trdinov Jaka...

Vas Dolina leži ob državni cesti. Ker je torej na prometnem kraju, se pečajo prebivalci večinoma le s trgovino in obrtnijo. Tako na primer so bile tam kar štiri gostilne in dve trgovini, dalje en mesar, dva mizarja, kovač, krojač in ključavničar.

Na zapadnem koncu vasi je bila Jožetova gostilna; tja so najraje zahajali fantje in dekleta. Iznajdljivi še mladi krčmar je vedno skrbel, da je skoro ob vsaki boljši priliki igral godec Uriha iz podgriške vasi. Godba je privabljala mladi svet kakor muhe med...

Šaljivi godec je ravno stal na pragu, raztegal mehove in pel ono:

Bodimo veseli,
Vesela srca,
Smo s prijaznega kraja
Z Doline doma!...

Katrica se za hip ustavi pred gostilno. Kajti postalo jo je sram. Še nikdar ni namreč sama prestopila gostilniškega praga. Tudi sedaj je premišljevala, bi li šla notri ali ne? Kajti, ni vedela, če je že Jaka v gostilni.

Godcu je moral Jaka gotovo naročiti, če pride Katrica, da ji pove, da je on že notri. Ko jo godec ugleda, jo kar po godčevsko pozdravi in ogovori:

«Ej, dober dan, ljubica srčkana! Stopi, stopi bližje med nas, vesele kristjanske ljudi. Saj je tudi tvoj šocelj v gostilni in te željno pričakuje!»

Dekleta je postalo sram, pa godec kar naprej govori:

«Kaj premišljuješ, dekle — stopi hitro v hišo! Ni ti treba nič premišljevat, ko imaš takega fanta. Le sv. Avguštin je premišljeval sv. Trojico, pa tudi ni prišel do konca. Jaz pa, ker sem godec, vendar vem, kaj je sv. Trojica in da se dá lahko razlagati. Pa ti jaz tole povem: Sv. Trojica je ravno tako, kakor vile s tremi roglji in enim držajem, da boš vedela! Sedaj pa stopi v gostilno, da zaplešeta, jaz bom zaigral tako poskočno polko kakor Radeckijev marš! Hajdi, greva!»

Šaljivi Uriha je prijel vso zmeheno Katrico pod pazduho in jo vodil v družbo.

Vsa dekleta so bila kar zelena od jeze, ker je Jaka vsakokrat plesal le s Katrico. Opazile so tudi zavirljivke, da je dekle dalo Jaku lep nageljni cvet, ki si ga je fant takoj vtaknil v gumbnico svojega suknjača.

Čeprav je v poletnem času popoldan dolg, ali plesalcem in tej mladi veseli družbi je vse prekmalu potekel.

Šele ko je gostilničar užigal svetiljko, se je Katrica spomnila na dom. Bila je v skrbeh, ker se je zamudila toliko časa, kaj bodo rekli doma.

(Dalje prihodnjik.)

Konstituiral se je novi odbor, in sicer: predsednik Srečko Huber, podpredsednik Albert Golob, tajnik Planer, blagajnik Črnač, odborniki: Zavadlav, Edmund Sila, Avgust Kopriva, Ivan Čufuta, Franc Vivod. Sklenilo se je, da se krajevna organizacija pridruži okrajni organizaciji, ki se ima osnovati za desni breg v Mariboru ali Pobrežju.

SV. JURIJ OB PESNICI. V nedeljo se je ustanovila pri nas krajevna organizacija Demokratske stranke na sestanku, ki je trajal od 11. do pol 14. ure. Na sestanku sta pojasnila program in delo stranke ter splošni politični položaj gg. Robnik in Stanko Terčelj, katerih slednji je zlasti tudi obravnaval razna pereča gospodarska vprašanja. Razpravljalo se je tudi o najrazličnejših krajevnih vprašanjih, zlasti o predstojajočih občinskih volitvah. Pristopilo je k organizaciji takoj 23 članov, katero število se bo pa v doglednem času še znatno pomnožilo. Za predsednika organizacije je bil izvoljen g. Stanko Terčelj, posestnik in ekonom, za tajnika šolski upravitelj g. Robnik in razen tega še 9 članov odbora. Novo posestrimo najtopleje pozdravljamo ter smo prepričani, da bo delo te nove organizacije Demokratske stranke blagodejno za naše tamošnje obmejne kraje.

CANKOVA. V nedeljo 29. marca je SLS priredila shod na Cankovi. Govornik je bil neki kaplan iz Maribora. Udrihal pa je tokrat samo po radičevcih, češ, da je Pavle Radič pokleknil pred vlado. Obljubil je ljudem tudi olajšave v obmejnem prometu, kakor uvoz 1 kg sladkorja brez carine in razne druge stvari. Pozabil pa je povedati svojim poslušalcem, da njegovi poslanci v Beogradu ne morejo ničesar doseči, ker jih nikdo ne mara. Na shodu je bilo največ žensk, dece ter mnogo Radičevih pristašev. Ustanovila se je tudi krajevna organizacija SLS. Predsednik je seveda kaplan Oberčan, ker je politično delo njegov glavni poklic.

MURSKA SOBOTA. Pri tajništvu demokratske stranke se je ustanovila podružnica «Domovine». Vsi dopisi naj se pošiljajo na tajništvo demokratske stranke, ali pa naravnost na uredništvo v Ljubljani, da bodo v vsaki številki «Domovine» tudi poročila iz Prekmurja. Kdor hoče naročiti «Domovino», naj se oglasi v tajništvu!

MURSKA SOBOTA. Tukajšnji tednik «Morska krajina» imenuje «Domovino» protikmetški list. Vemo, g. Kūhar, da Vas boli, ker se «Domovina» širi po Prekmurju. Mi pa tudi vemo, da ste nasprotnik «Domovine» samo zaradi tega, ker piše pismeno slovenščino. Vi pa ste si izmislili neko pisavo, ki je tudi Prekmurci ne razumejo. Oni, ki «Domovino» čitajo, prav lahko spoznajo, da ni protikmetški list.

GOSPODARSTVO

Kmetijski pouk

MENJAVA SEMENKEGA KROMPIRJA.

Krompir je rastlina, ki se izpreminja v svojih lastnostih, kakor druge rastline in žive stvari, če pridejo v druge razmere. Ena in ista sorta se v različnem kraju t. j. v različni zemlji in v različnem podnebju in ob različnem načinu pridelovanja tudi različno obrača. Najbolj hitro se izprevrže sorte, ki so bile vzgojene pod najugodnejšimi pogoji, dočim se veliko dalje drže navadne vrste, če jim prav postrežemo.

Krompir je rastlina, ki potrebuje veliko gnoj. To je imeti predvsem v čišlih. Ob močnem gnojenju nam uspeva krompir v različnih zemljah. Najdemo ga v lahki peščeni zemlji, pa tudi v najtežji glinasti zemlji. Najprej se izprevrže v težki in vlažni zemlji in še posebno v mokrih letih. Taka zemlja je za krompir tako mrzla, da nam v njej krompir niti sigurno ne dozori. Sušna leta leta so na taki zemlji veliko ugodnejša. Na težki ilovnati in glinasti zemlji je krompir tudi vse bolj občutljiv in podvržen gljobi in drugim boleznim.

Krompir ljubi rahlo zemljo. V taki zemlji nam navadno najbolj obrodi, ima največ škroba, je najbolj okusen in najbolj zdrav.

Ce hočemo krompir premeniti, ga je dobiti iz krajev, ki imajo lahko zemljo, ker je po teh krajih krompir bolj zdrav in bolj rodovit. Pri nas imamo take kraje n. pr. na Gorenjskem pri Škofji Loki in drugod. Z novimi sortami bodimo previdni. Najprej je delati poskuse v mali meri, da se prepričamo, koliko veljajo. Krompir «Jubel», ki se v zadnjem času priporoča, je pozen krompir, trdne, zdrave narave. Glede okusnosti je manj vreden kakor «onejidovec». «Onejidovec» je še zmeraj izborna vrsta, treba ga pa zboljšati z menjavanjem semena in s skrbnim odbiranjem krompirjevih rastlin, najprej zunaj na polju in potem še z odbiranjem gomolja v kleti. Dobro seme treba vzgofiti! Tako delajo tudi po drugih krajih.

Povedal sem, da je krompir rastlina, ki zahteva močno gnojenje. Ce hočemo imeti danes bogate pridelke krompirja, mu je treba tudi bogato gnojiti. Poleg hlevskega gnoja je vzeti tudi nekaj umetnih gnojil. Najbolj mu postrežemo, če mu damo poleg hlevskega gnoja na oralu njive še 70 do 120 kg kalijeve soli (40odstotne), 100 do 120 hg superfosfata in 60 do 70 kg amonijevega sulfata ali čilskega solitra ali pa 70 do 120 kg apnovega dušika. Manjše številkje veljajo za težko zemljo, večje pa za lahko zemljo.

Tedenski tržni pregled

ŽITO. Naša pšenica je tako draga, da so začeli naši velemlini uvažati ameriško, ki pride kljub dragemu prevozu ceneje. Na novosadski blagovni borzi se je zadnje dni trgovala domača pšenica po 445 do 460 Din, ameriška boljše kakovosti pa po 440 Din, turščica po 170 do 195 Din, moka «0» po 560 Din za 100 kg.

ŽIVINA. Cene živini so nekoliko padle. Na zagrebškem sejmu so se trgovali za kilogram žive teže: voli prvorazredni po 11-50 do 12 Din, drugorazredni po 9-50 do 11 Din, tretjerazredni po 8 do 9 Din, krave prvorazredne po 10-50 do 11 Din, drugorazredne po 8 do 10 Din, tretjerazredne po 2-50 do 5-50 Din, teleta po 10 do 13-50 Din, svinje nepitane po 11-50 do 13-50 Din, pitane po 14 do 17-50 Din. Konji so stali par 3000 do 10.000 Din.

KRMA. Na mariborskem trgu stane: sladko seno 60 do 100 Din, otava 60 do 70 Din, ovsena slama 55 do 70 Din za 100 kg. Na zadnjem zagrebškem sejmu pa so bile naslednje cene: detelja 125 do 150 Din, lucerna 125 do 127 Din, otava 125 do 150 Din za 100 kg po kakovosti.

Kratke vesti

= Vrednost denarja. Na zagrebški borzi se je dobilo 8. t. m. v devizah: 100 avstrijskih šilingov za 863 do 883 Din, 100 italijanskih lir za 252 do 255 Din, 1 dolar za 61 Din 37 p do 62 Din 37 p, 100 češkoslovaških kron za 182 Din 50 p do 185 Din 50 p.

= Nova kmetijska šola. Kmetijsko ministstvo je dovolilo za zgradbo višje kmetijske šole v Kragujevcu v Srbiji kredit 600.000 Din.

= Sejem v št. Jerneju na Dolenjskem. Letni sejem za konje, govedo, svinje in kramarjijo v št. Jerneju na Dolenjskem se bo zaradi velikonočnih praznikov vršil 14. t. m., to je v torek po veliki noči.

BELEŽKE

+ Povejte imena! «Domoljub» piše, da so Thurn-Taxisova posestva na Hrvatskem postala po določbah mirovne pogodbe državna last in da so «liberalci» dosegli, da so ta posestva prešla nazaj v zasebno last kneza Thurn-Taxisa, za kar da so vtaknili v žep 60 milijonov. Predvsem je

laž, da so ta posestva bila državna last. Res je, da jih je država samo začasno upravljala in da jih mora po sklenjenih mirovni pogodbah vrniti lastniku, v kolikor ne spadajo pod agrarno reformo. Ker pa spadajo pod agrarno reformo, vodi upravo in nadzorstvo nad njimi sedaj ministristvo agrarne reforme. Kar se pa tiče 60 milijonov, pa naj blagoslovljeni lažnik pove, kdo jih je plačal, kdo jih je prejel in kje so. Naj pove imena, da bo lahko svoje trditve dokazal tudi pred sodiščem! Na dan z imeni! Ako svoje trditve dokaže pred sodiščem, bo to samo v korist klerikalni stranki in «Domoljub», ki se mu ne bo moglo potem več očitati, da laže!

+ Kdo zaničuje vero in verske obrede? Prvi in najsvetejša dolžnost duhovnika je, da služi Bogu, kar najbolje izvrši, če vsak dan bere sv. mašo. Klub klerikalnih poslancev šteje sedem duhovnikov, o katerih je splošno znano, da se večina izmed njih čisto preobleče v civilno obleko in da niti ne nosi duhovniških ovratnikov, kadar biva v Beogradu. Vprašamo, zakaj se katoliški duhovniki v Beogradu sramujejo svojega mašniškega ovratnika in zakaj ne boro vedno maše, dasi imajo tudi v Beogradu katoliško cerkev.

+ «Domoljubova» nesramnost. Radičeva stranka se je odrekla republikanstvu, priznala je monarhijo z dinastijo Karagjorgjevičev na čelu, priznala je sedanjo ustavo in z njo državno in narodno edinstvo. Na ta način je Radičeva stranka omogočila, da pride do popolnega sporazuma med Hrvati in Srbi in da se preneha brezplodno prerekanje zaradi revizije ustave, ki je oviralo vsa leta delo na gospodarskem in socialnem polju. Vsa poštena Jugosloven se je tega preobrata razveselil, samo naši klerikalci se ga niso, ker ne bodo več mogli ribariti v kalnem. Najbolj ogabno piše o tej stvari «Domoljub», ki pravi med drugim: «Ta preokret radičevcev je celo Pašića osupnil, drugim se pa stvar gabi. Poboljšanje je lepa reč, lizanje podplatov pa je grdobja. Ze Stjepan Radić je vzel Hrvat kot politikom mnogo ugleda, Pavle Radić ga je pa čisto zapravil. Pavle Radić je bil tudi že dvakrat pri kralju.» — Lizanje podplatov se torej po «Domoljubu» pravi, priznati ustavo, kralja in skupno državo. Pavle Radić pa je menda ugled svoje stranke s tem zapravil, da je bil že dvakrat pri kralju. Menimo, da je ugled svoje stranke najbolj zapravil dr. Korošec, ki je bil že večkrat pri kralju in ga tudi povabil na katoliški shod v Ljubljano leta 1923., potem pa se je zvezal z republikancem Radičem in vsa leta rovaril proti enotnosti države in proti sedanji ustavi, ki določa, da nam bodi kralj Aleksander naš vladar. Sv. pismo pravi: «Dajte kralju, kar je kraljevega, in Bogu, kar je božjega!» Nesramnost «Domoljuba» je res brezmejna.

+ Klerikalci proti invalidom. Klerikalci, ki so imeli pred volitvami polna usta obljub za invalide, so v proračunski razpravi narodne skupščine glasovali proti povišanju invalidskih podpor. Na vojno so znali leta 1914. hujskati ljudi, sedaj pa še invalidom povišanja podpor ne privoščijo in glasujejo proti državnemu proračunu, ki bi naj omogočil kolikor toliko znošno življenje bednikov-invalidov. Sramota!

+ Dajte odgovor na vprašanje! «Lažiljub» zopet laže, da «Domovina» piše proti veri in cerkvi, da se norčuje iz verskih obredov itd. Mi smo že pred tedni pozvali «Lažiljuba», naj pove točno, kdaj je pisal naš list proti veri in cerkvi ter kdaj je sramotil verske obrede. Na to vprašanje nam «Domoljub» do danes še ni odgovoril, ker ne more. Zato pa laže vedoma naprej, kar prepovedujeta vera in cerkev. Klerikalcem je seveda malo mar za vero in cerkev, drugače bi ju ne zlorabljali v svoje umazane namene. Mi seveda grajam zlorabo vere in cerkve, zato pa nas zmerjajo z brezverci. Toda taki brezverci kakor klerikalci še nismo, da bi rabili vero in cerkev za politične kupčije in barantanja, kakor to delajo klerikalci in «Lažiljub».

DOMAČE NOVOSTI

✦ Milan Plut

* **Dopisnikom.** Zaradi obilice materiala so se morali nekateri prispevki odložiti in pridejo prihodnjič na vrsto.

* **Kralj bo posejil Sarajevo.** Za pravoslavne velikonočne praznike, ki so teden pozneje po naših, bo odpotoval kralj Aleksander s kraljico Marijo v Sarajevo, kjer ostane več dni. Kraljica Marija, ki je sedaj v Bukarešti pri svojem bolnem očetu kralju Ferdinandu, prispe v Beograd v soboto.

* **Prisega vojaških novincev.** Na Topčiderskem brdu pri Beogradu je bila te dni slovesna zaprisega vojaških novincev beograjske garnizije. Prisegi je prisostvoval tudi kralj Aleksander. Zapriseženih je bilo nad 5000 novincev.

* **Poslanec dr. Pivko za sadilce tobaka.** Monopolska uprava je v ptujskem in ljutomerskem srezu pred nekaj tedni prevzemala tobak, ne da bi bila obenem izvršila izplačila. Na prošnjo naših zaupnikov ter organizacij naše demokratske stranke je poslanec dr. Pivko posredoval na pristojnem mestu, pri čemer ga je odločno podpiral tudi g. veliki župan. V ljutomerskem srezu se je izplačilo že izvršilo, v ptujskem pa se bo izvršilo v najkrajšem času. G. poslanec je od g. finančnega ministra dobil tudi ustno zagotovilo, da bo za letos še dovolil sajenje tobaka v Sloveniji.

* **Izboljševanje poštne razmere na deželi.** Zaradi intervencij naših demokratskih organizacij in zaupnikov se poštne razmere na deželi ob prijazni uvidevnosti poštne direkcije stalno izboljšujejo. Tako se bo pri Sv. Barbari v Slovenskih goricah uvedla vsakodnevna poštna zveza s Sv. Lenartom v Slovenskih goricah. — Pripravlja se uvedba prevoza pošte iz Ptuja v Vurberk trikrat na teden. — Dalje je v teku akcija za ustanovitev pošte v St. Janžu na Dravskem polju. — V Mariji Snežni se je premestil poštni urad iz dosedanje neprimerne cerkvene hiše v hišo g. Sfiligoja, v katere bližini je orožništvo, finančna kontrola, carina itd.

* **Znamenit operni pevec v Žaleu.** Znanega našega skladatelja g. Rista Savina v Žaleu je posejil sloveči basist dunajske državne opere Hrvat g. Nikola Zec.

* **Nova tiskarna se je ustanovila v Ptuj.** Lastnik je narodnjak g. Alojzij Suler.

* **Smrt bivšega deželnega poslanca.** Te dni je umrl po kratki bolezni v Jurki vasi posestnik in bivši dolgoletni deželni poslanec g. Jože Dular. Pokojnik je bil pred vojno v kranjskem deželnem zboru član kluba SLS, a je bil zaradi svoje poštenosti priljubljen tudi pri političnih nasprotnikih. Ker se često ni strinjal z vodstvom svoje stranke, je doživel kot plačilo za svoje delo ne-hvaležnost, zaradi česar se je popolnoma umaknil iz političnega življenja. Blag mu spomin!

* **Umrla je v Dramljah gospa Marija Rajha,** posestnica, mati g. dr. Štefana Rajha, odvetnika v Kočevju. Blag ji spomin!

* **Pomlad v Beli Krajini.** Iz Talčjega vrha nam pišejo: Pomladni znanilci so se pri nas pojavili razmeroma zgodaj. Februarja so prišli škoreci, nato pastirčice, 24. marca divji golobi in dan kasneje kukavice. Belokranjec pravi: »Kada gregorjevo, onda škorec, kada Križovo, onda i grlica. Na sto danov po božiču mora i kukavec priti.« — Tudi cvetje smo letos že zgodaj opazili. Najprej smo ga videli v Rodinski gori ob Talčjem vrhu, ki ima ugodno solčno lego. Meseca marca so se razcvetele marelice, breskve, češnje in tudi rane jablane ter hruške. V splošnem bo sadno drevje v nekaj dneh v popolnem cvetju.

* **Nov vojni red.** Konferenca, ki se je vršila na Sušaku, da sestavi nov vojni red na železnih, je svoje delo končala. Vozni red stopi v veljavo dne 5. junija ob 1. uri ponoči in velja do 1. junija 1926.

* **Nov občinski gerent.** Na mesto razrešenega Franca Pelcarja je imenovan za občinskega ge-

renta v Kuzdobljanu (Prekmurje) Janez Fratek, tamkajšnji posestnik in gostilničar.

* **Proglasitev svetnikov.** Konzistorijalna kongregacija v Rimu je povabila vse škofove v bližini Rima, da pridejo v Rim in se udeležijo svečanosti proglasitve petih svetnikov. Vabljeni so tudi drugi škofje s pripombo, da so odvezani prihodnjega oficijelnega potoja v Rim, če se udeležijo teh svečanosti.

* **Smrtna nesreča.** Posestnik Josip Smodič iz Hrastnika je v soboto tako nesrečno padel s pet metrov visokih visel, da je dobil smrtonosne notranje poškodbe. Odpeljali so ga v ljubljansko bolnico, a nesrečnik je že med potjo podlegel poškodbam. Zapušča ženo in tri nepreskrbljene otroke. Blag mu spomin!

* **Smrtna žrtev ljubljancev.** 30letni hlapec posestnika Kernca na Vrhniki Mihael Bernardi je pri napajanju konj padel po nesreči v Ljubljano, kjer je utonil.

* **Smrtna kosa med ameriškimi rojaki.** V Clevelandu so umrli: 51letna Frančiška Furlan, doma z Vrhnike, 48letni Franc Marolt, doma z Bloške Police, 60letna Magdalena Patrič in Karel Bradač, doma iz Stavče vasi pri Žužemberku.

* **Požar v cerkvi.** Požar je izbruhnil te dni v strehi znane Marijine božjepotne cerkve v Novi Štiti blizu Ribnice. Pogorela je kupola, ki je bila krita z lesom. Cerkev so rešili gasilci, ki so bili hitro na licu mesta in požar omejili. Kako je ogenj nastal, ni znano.

* **Pazite na deco!** Na Talčjem vrhu se je Jože Brula igral s slamoreznicco, ki mu je zdrobila dva prsta. Ne pustite deco h strojem!

* **Konec četaških vpadov v Macedonijo.** Iz Skoplja poročajo, da so obmejne oblasti s pomočjo orožništva in vojaštva popolnoma zatrle gibanje razbojniških čet in da je javna varnost upostavljena. Zadnje dneve so prijeli poslednje člane neke razbojniške tolpe, ki je bila strah in trepet prebivalstva v južnih krajih.

* **Mlad samomorilec.** V Selcah ob Dravi se je obesil čevljarski učenec deček Anton Kotnik, ker so ga domači silili, naj se vrne k čevljarskemu mojstru, od katerega je pobegnil.

* **Aretacija slaboglasnih žensk v Mariboru.** V Mariboru je policija aretirala več slaboglasnih žensk, ki so za denar ponujale po ulicah svojo ljubezen. Policija naj energično nastopi proti tej žalostni razvadi, ki se je v Mariboru močno razpasla.

* **Za Veliko noč so se oskrbeli.** Neznani tatovi so vlomili v Begunjah v hišo posestnika Antona Zengera ter odnesli iz shrambe 25 kg suhega mesa, 12 kg masti in več posode. Tatovi so bili najbrž trije, dva moška in ena ženska.

* **V prepiru ga do smrti ustrelil.** V Dravogradu sta se resno sprla dva vojaka in je eden od njeju ustrelil proti tretjemu vojaku, ki ju je hotel pomiriti. Zadel ga je tako nesrečno v trebuh, da je ranjenec čez nekaj minut umrl.

* **Poneveril in zbežal.** Slikarski mojster Božidar Krotl iz Laškega je poneveril gasilskemu društvu nad 13.000 Din in pobegnil. Krotl je star 33 let, male postave ter suhega in bledega obraza.

* **Morilec Miklove družine priznal svoj čin.** Znano je, da je umora osumljeni Čič doslej trdovratno zanimal svojo krivdo pri umoru Miklove družine v Studencih pri Mariboru. V soboto pa je vendarle priznal, da je izvršil umor on sam, dočim mu je soobdolženi Zlahtič samo pomagal odnesti oropano blago. Nadaljnja preiskava utegne dognati, ali nista Čič in Zlahtič kriva tudi ostalih, doslej še nepojasnjenih umorov, ki so bili izvršeni v zadnjih letih v mariborski oblasti.

* **Umor na Dolenjskem.** V Grčevju pri Trški gori so našli v torek zjutraj umorjena posestnika Antona Moharja in njegovo ženo. Hiša stoji na samem nekoliko proč od Starega gradu. Kaj je

Po dolgem trpljenju je v torek zarana izdihnil svojo dušo **Milan Plut**, član uredništva »Jutra« in rezervni kapetan. Milan Plut je bil v slovenski javnosti znana osebnost še izpred svetovne vojne. Saj je bil eden med prvimi, ki je med Slovenci začel neustrašeno širiti idejo popolne osvoboditve in ujedinjenja Slovencev, Hrvatov in Srbov.

Milan Plut se je rodil v Gradacu v slikoviti Beli Krajini leta 1881. Po gimnazijskih študijah ga je žar mladostnega jugoslovenskega navdušenja zvalil med brate Srbe v Beograd. Dobil je službo v tamošnjem tiskovnem uradu; kmalu je imel stike z vplivnimi srbskimi činitelji, katere je zainteresiral za Slovence, dočim je obenem tudi v Slovenijo pošiljal poročila, ki so začela vzbujati med Slovenci ljubezen do Srbov. Leta 1910. se je Plut vrnil v Ljubljano, kjer je začel izdajati »Jutro«, piščo ga v popolnoma jugoslovenskem duhu. Njegovi ostrí in navdušeni članki so vzbujali splošno pozornost, razžarevali so osobito mladino, dočim so avstrijskim mogotcem bili trn v peti. Leta 1913. je Plutovo »Jutro« moralo prenehati. Ob izbruhu svetovne vojne je bil Plut kot jugoslovenski »veleizdajalec« med prvimi aretiran in 100 dni interniran na ljubljanskem Gradcu. Nato so ga vzeli k vojakom, kjer pa je navzlic vsemu postal častnik. Prevrat ga je dohitel v Ukrajini, kjer je Plut sam prevzel poveljstvo nad tržaškim 97. pešpolkom in ga privedel v domovino ter se kmalu nato podal branit Koroško. Ko je začelo izhajati sedanje »Jutro«, je Milan Plut vstopil v njegovo uredništvo in se kot izboren poznavalec srbskih in hrvatskih razmer baval predvsem z notranjo politiko. Istočasno je deloval tudi kot poročevalec nekaterih zagrebških in beograjskih dnevnikov.

Milan Plut je bil vseskozi nesebičen, idealen in požrtvovalen jugoslovenski borec. Ujedinjena Jugoslavija mu je bila nad vse. Le žal, da mu je zavrata bolezen tako »aglo črpala močate sile. Koliko dobrega bi t še lahko storil s svojim spretnim peresom, bistro razsodnostjo in neomajno ljubeznijo do jugoslovenske osvobodene domovine. Tako pa je v najlepši dobi 44 let zatisnil oči. Toda njegovo ime ostane zapisano v zgodovini jugoslovenskega prepoveda.

V prav posebnem, spoštljivem in hvaležnem spominu ohrani Milana Pluta tudi naša »Domovina«, katere zvest sotrudnik je bil.

Naj bo Milanu Plutu lahka slovenska zemlja! Ljubil jo je neizmerno, zanjo je delal vse življenje.

bilo vzrok, da so pobili 70 let starega moža in ženo, se zaenkrat še ne ve.

* **Vlom v Ormožu.** V torek zjutraj so neznani storilci v Ormožu vlomili v izložbo urarja Josipa Potočnika in odnesli razne dragocenosti v vrednosti 7000 Din.

* **Sinovi ubili očeta-pijanca.** V vasi Stupar v Bački so sinovi Žarka Milića ubili s kolom svojega lastnega očeta. Policija je oba sina aretirala. Pri zasliševanju sta odkrito izpovedala, da nista mogla več gledati očetovo popivanje. Zabil je za skoro polovico svojega premoženja. Oba aretiranca sta bila izročena sodišču.

* **Pobegla kaznjena.** Iz mariborske kaznilnice je te dni pobegnil 31letni kočijaž Alojzij Meršek, ki je bil obsojen pred ljubljansko poroto na šest let težke ječe. Z njim je pobegnil tudi 25letni pekovski pomočnik Anton Zaberl s Pristave. Prvi je pobegnil naravnost iz kaznilnice, drugi pa od dela na polju.

Zeleni Jurij

Jurij zeleni
v logu se skriva,
s telohi, zvončki
dreneu napiva.

Vetre poredni
mimo je tekli
in ga za brado
krepko je vlekel:

«Kje se potikaš?
Vidiš že ptičke,
velikonočne
gole še gričko?»

Kmalu bo Jurij
cvetja prinesel
in ga po drevju
vsega bo stresel.

Albin Čebular.

Uspavanka

Belokranjska.

Nina—nana—nač,
naše dete nima hlač!

Ene so bukove,
niso še štukane;

ene so brezove,
niso še vrezane;

ene so brinjeve,
niso še šivane,

in topolove
niso gotove.

Albin Čebular.

Senčne igre

Naslednje senčne podobe ni lahko napraviti. Zanje mora imeti predstavljalec zelo gibčne prste. Zato se tudi ne posrežijo vsem. Vendar poskus nič ne stane. Postavi si zvečer svetiljko na mizo tako, da bo od tvojih prstov senca na zidu prav temna, ter si naravnavaš roke in prste, kakor vidiš na teh slikah.

Svinja.

Indijanec.

Lisica.

Domači zajec.

Gos.

Vojak.

Mož.

Kakado.

Koza.

Da bi le pomagalo.

V bolnici so merili toploto ter vtaknili nekemu bolniku toplomer pod pazduho in ga tam pozabili. Šele čez eno uro so to opazili.

Usmiljenka: «Oh, vi revež, celo uro že stiskate la toplomer pod pazduho.»

Bolnik: «Niž ne dene, samo če bo pomagalo.»

Strašno.

«To bi bilo strašno,» je zavzdihnila Marjanka, «če bi takole naenkrat zapazila, da sem postala stara.»

«Še strašnejše bi pa bilo,» meni Liza, «če bi sploh ne opazila, da si se že postarala.»

Nepotrebna naprava.

V žabji vasi je pobiral župnik za železno ograjo okrog pokopališča. Povsod je dobil kakšen dinar, le Miha Potlačen mu ni hotel dati nobene pare.

Župnik ga je nagovarjal na vse načine, a ni nič zaleгло. Končno pa ga je vprašal po vzroku njegove trme.

«I, kaj bi,» je menil Miha Potlačen, «tisti, ki so na pokopališču, itak ne morejo ven, drugi pa ne silijo vanj. Zakaj naj bi bila potem ograja?»

Potem je razumljivo.

Ravnatelj: «Za božjo voljo, gospod Mevža, že 10 minut držite telefonsko slušalko na ušesa, pa nič ne govorite. Telefon je predrag za takšno neumno zabavo.»

Mevža: «Oprostite, gospod ravnatelj, jaz govorim s svojo ženo...»

Sreča.

Na plesni prireditvi v Ovčjem brlogu sem imel neznansko srečo in sem zaslužil 30 dinarjev. Najprej sem se vtihotalpil v dvorano, ne da bi plačal vstopnino. Potem sem večerjal ocvrto kokoš, izpil 3 litre vina, no, in nato so me vrgli ven. Jaz pa sem zahteval, da mi vrnejo vstopnino, če me že mečejo ven, in res povrnili — neplačano vstopnino...»

Lastnost posnemanja.

«Moja žena ima strašno mehko srce. Če čuje koga jokati, takoj zajoče tudi ona...»

«Vidite, moja žena je prav takšna. Če čuje koga zmerjati, takoj se začne tudi sama dreti...»

Preveč sedi.

Hlačon: «Nekam slabo izgledate, gospod Hlačoper. Gotovo se malo gibljete in mnogo sedite.»

Hlačoper: «Da, da, sedim pa preveč. Baš sem odsedel pol leta.»

Cenejše je tako.

«Kako, vi ste kupili celoletno tramvajsko kar to, da se vozi vaša žena vsak dan tako kratko po trg? Kaj vam ni to predrago?»

«To mi je dosti cenejše. Če bi žena hodila peš, bi videla vse izložbe — in to je strašno drago.»

Nekatere zanimivosti Ljubljane in okolice

Ljubljana je staro zgodovinsko mesto z mnogimi zanimivostmi in z lepimi izprehodnimi točkami v bližnji in daljni okolici; kamor rad pohiteva Ljubljančan in se, žal, pogostokrat še preveč navduši v okoliških gostilnah. Baš sedaj o velikonočnih praznikih, ko pričinja cveteti sadno drevje in dobivajo polja in travniki vedno zelenjši plašč, bo ljubljanska okolica mrgolela izletnikov.

Ljubljanski Grad.

Z ljubljanskega Gradu v smeri proti trnovski cerkvi se vidijo na levem bregu Ljubljane še male, stare hiše Krakovega in Trnovskega, ki ju loči Gradaščica in ki sta bili pred 100 leti še navadni vasi. Tedaj je vezal Krakovo in Trnovo edini most na koncu sedanje Emonske, nekdanje Trnovske ceste. Na tej cesti je naslonjena ob rimskem zidu starodavna kapelica Matere božje iz 14. stoletja, ki je služila pobožnim Krakovčanom in Trnovčanom za službo božjo zlasti po l. 1800, ko je pogorela trnovska cerkev s 70 poslopji v bližini, kakor tudi po potresu leta 1895., ko je bila trnovska cerkev močno poškodovana.

Starodavna kapelica v Trnovem.

Zanimivo je, da je bilo Krakovo nekdanj last nemškega viteškega reda v Križankah. Krakovčani, ki so bili večinoma čolnarji in ribiči, so bili podaniki tega reda in nemški križarji so imeli popolno oblast nad njihovim življenjem in imetjem. Minuli so ti časi in tudi oni, ko so grofi Turjaški bili absolutni gospodarji nad ljubljanskim barjem in okoliškimi kmeti, nad obširnimi gozdovi Krima in do-

Grad Turjak.

lenjskih hribov, ko so bili Turjačani mogočni kranjski plemiči, brez katerih se ni nič ukrenilo v kranjski deželi. Danes sameva turjaški grad pod Krimom in ni niti več last potomcev turjaških grofov. Sedaj je last podjetnega slovenskega »plebejca».

Če pogledate z Gradu naravnost proti vzhodu, se vam zabeli pred očmi znana rožniška Marijina cerkev, podružnica frančiškanske župnije, ki je zlasti znamenita po tem, da je bil starim Ljubljančanom tako »vani« (Roženpoh) edina najdaljša in najvišja izletna točka, na kateri je Ljubljančan zadostil svojim potrebam po uživanju narave s čašo bele kave in maslenim kruhom.

Pogled pa se ti rad obrača proti vrhunec gora na jugu in vzhodu, ki nas ločijo od zaslužjenih bratov v Italiji in na Koroškem,

obrača se proti Kamniškim planinam na severu, ki nas ne ločijo več od štajerskih Slovencev, proti vzhodu, kjer žive naši bratje Hrvati in Srbi, s katerimi smo združeni v skupni domovini. Komu naj bodo danes še gore mejniki med jugoslovenskimi brati? — Železnice vozijo na vse strani, telefoni in brzojavi nas vežejo na vse strani z njimi. Ali se je mogoče zapirati pred skupnim življenjem z njimi?

Cerkev na Rozniku.

Kakor so padli stari zidovi in trdnjave, ki so zaklepale stare Ljubljančane in Kranjce pred ostalimi slovenskimi sorojaki, ravno tako bodo padli tudi zidovi, ki jih grade ozkosrčni mračnjaki med nami Slovenci in našimi jugoslovenskimi brati, četudi pišejo ozkosrčniki, da se vidi z ljubljanskega Gradu potreba avtonomije Slovenije!

Bela ali črna žalna obleka. Da je črna barva primerna za žalost, je razumljivo. Pri Kitajcih pa je v navadi bela žalna barva. Da so si Kitajci najsvetlejšo barvo izbrali za žalost, je najbrž vzrok ta, ker oni ne polagajo posebne vrednosti na življenje in zanje ni smrt nikak strah. Gotovo pa je za nas presenetljivo, da so tudi nekateri naši predniki imeli belo žalno barvo. Dejstvo je, da so pred letom 1498. vdove v Franciji, Angliji in Španiji nosile belo obleko v znak žalosti. Ker je Marija Škotska tako dolgo žalovala za svojim možem, so ji nadeli ime »bela kraljica«. Prva, ki si je izbrala črno žalno barvo, je bila francoska kraljica Ana, ki je po smrti svojega soproga, kralja Karla III. oblekla črno obleko. Iz tega je razvidno, da je bila Francija že tedaj voditeljica mode, kajti od tedaj naprej je ostala žalna barva črna.

Zeni sta zamenjala v Ameriki v Bloomfieldu dva mlada zakonca farmerja Wallace in Cravens. Z zamenjavo sta bili zadovoljni tudi obe ženi, ne pa sodišče, ki je vse štiri aretiralo. Kaj takega namreč tudi na farmah ni dovoljeno.

Poročen s svojo sestro. V Johnstownu v Ameriki se je moral pred sodiščem zagovarjati 19letni madžarski priseljencec Stefan Balog, ki je živel kot zakonec s svojo 17letno sestro Heleno. Njegova sestra je bila rojena v Ameriki, kjer jo je poznal šele po priselitvi. Dekla, ki je v drugem stanu, je bilo izročeno v poboljševalni zavod, fant pa je kaznovan z zaporom.

Močan potres v Kanadi. V Kanadi v Severni Ameriki je bil v začetku marca zelo močan potres, ki je porušil mnogo hiš in katoliško cerkev v Baie St. Paulu. Ranjenih je bilo okrog 60, a ubitih 7 ljudi. Več ljudi je od strašnega tresenja zemlje, ki je trajalo ponekod 25 minut, zblaznelo.

**Po vsej Sloveniji gre glas:
Le „Domovina“ je za nas!**

Če gledaš z Gradu na mesto Ljubljano, moreš na podlagi zgodovinskih podatkov ugotoviti, da se je širila vedno bolj na vse strani iz svojih ozkih mej. Sredi mesta v Vegovi ulici so še borni ostanki nekdanjega mestnega obzidja in zunaj tam na Mirju ostanki zidu starodavne rimske Emone, predhodnice naše Ljubljane. Prekoračene so nekdanje meje, duh časa hiti naprej in bo pohodil vse one, ki ga ne umevajo, tudi tiste, ki hočejo obdati našo ožjo domovino s kitajskim zidom, s posebnimi mejami ker ne vidijo dalje kot do domačega plota. Med te spada tudi tisti pisec, ki je v nekem ljubljanskem listu pisal, da je z ljubljanskega Gradu ugotovil neke slovenske posebnosti, radi katerih bi morala imeti Slovenija avtonomijo.

Kako se je širila Ljubljana, je razvidno iz tega, da je štela v začetku 19. stoletja samo 9000 prebivalcev brez tujcev, dijakov in vojakov, ki jih je bilo okoli 2000 do 2500. Leta 1802. je imela Ljubljana s predmestji vred samo 959 hišnih števil. Do leta 1783. sta bili v Ljubljani samo dve župniji, namreč šentpetrska in šenklaška. Cesar Jožef II. pa je razdelil Ljubljano na pet župnij; tako je dobila Ljubljana poleg omenjenih dveh še šentjakobsko, frančiškansko in trnovsko.

Bajna ljubav

Pripovedka.

Pravijo, da sta bila nekoč, morda pred zeloavnimi časi, morda pa tudi predvčerajšnjim, na svetu zelo lep mož in bajno krasna žena. Ljubila sta se čezmerno. Njuna sreča je bila popolna. Nekega dne pa se loti moža grda zavrata bolezen. Oslepel je in ni več videl krasote sveta in svoje ljubljene žene; sluh mu ni več deloval in tudi jezik mu je odpovedal tako, da ni bilo iz njegovih ust slišati drugo kakor bolestno stokanje in pretresljivo ječanje. Njegovo visoko in prožno postavbo je bolezen sključila in noge ga niso mogle več nositi. Brez vsakega žarka nade je čepel v svoji hišici dan za dnem — noč je bila okrog njega in v njem.

Mlada žena njegova mu je stregla neprestano dan in noč. Vse sladkosti in radosti sveta so bile zanj izgubljene, neprestano je premišljala, kako bi se vendarle še našla pomoč njenemu možu. Tu se je spomnila gozdne vile, znane ji še izza otroške dobe in obljube, katero ji je dala vila na predvečer njene poroke, da ji namreč izpolni kakršnokoli željo. Toda takrat je bila njena sreča prepolna — ni imela nikakšne želje. «Morda me boš še kdaj potrebovala, pa me takrat poklič!» je dejala vila in izginila.

Sedaj po več letih se je spomnila nekda tako srečna deklica viline obljube in majhen žarek upanja je napolnil njeno bedno srce. Željno je pričakovala kresne noči, v kateri samo se prikazuje njena dobra prijateljica vila. Srčno se je napravila na pot v teman gozd, poln skrivnostne tišine in krasote. Globoko v gozdu ob izviru potočka je sedela kraljica gozda, pokrita s tanko koprno, svoje velike modre oči uprte v gladko površino potočka, kjer je čitala vso preteklost in prihodnost.

«Kaj hočeš, moje dete?» vpraša vila s sladkim glasom ženo, ki je otožna stala pred njo. «Moža bi rada rešila strašne bolezni. Usliši me in izpolni mi to edino željo na svetu!»

Vila zmaje z glavo: «To ni lahko.»

«Vse hočem storiti zanj,» pravi žena, «ker moja ljubezen je brezkončna!»

«Človeška ljubav — brezkončna?» se začudi vila in na ustah se ji pojavi bolesten nasmeh.

«Moja je!» reče žena mirno.

«Dobro, naj ti bo, kar želiš, tvoj mož naj ozdravi, toda znaj, da si samo ti ona, ki mu more izgnati vrniti!»

«Kaj naj storim?»

«Ti moraš peti, vriskati veselo in brezskrbno, kakor si včasih, ko sta ti bili še skrb in bolest tuji. Poi, dokler se ti ne izgubi poslednji glas iz grla. Ali me razumeš?»

«Vse svoje sreče sem oropana,» pravi žena, in jaz naj pojem?»

«Da, peti s krvavečim srcem! Komu je to mogoče? Vedela sem, da ti bo to težko.»

Tu se žena brez nadaljnje besede obrne in zbeži iz gozda. Kadar so drugi ljudje spali, je ona prepevala kakor slavček. Ko so se drugi krepčali z jedjo in pljačo, je ona pela, pela... Glas ji je bil vedno nežnejši in slabotnejši, dokler ga ni izgubila popolnoma. Po zapovedi gozdne kraljice je molčala, ko ni imela nobenega glasu več. In tu se je zgodil čudež: njen mož je izpregovoril. Zahvaljeval se je svoji ženi ter komaj opazil, da mu je ona onemela in žrtvovala njemu svoj glas. Toda mož je bil še slep in je težko prenašal to svoje gorje.

Zopet so se zasvetili kresovi, mlada žena se je podala ponovno v gozd k dobri vili.

«Ti si zopet tu, moje dete?» ji zakliče kraljica v pozdrav. Uboga žena ji ni mogla odgovoriti, samo proseče je dvignila oči k njej.

«Vem, kaj bi rada, pa ne bo to pretežko zate?»

Ponovno upre žena svoj proseč pogled v kraljico, ki počne z milim glasom: «Vse grozote in strahote sveta preteklosti in prihodnosti boš videla, ako vstrajaš pri svoji želji. Videla boš sodni dan in peklo, pa ti ne smeš omagati ali trepetati. Če si moreš prihraniti te grozote, pomisli dobro!»

Žena ni premišljala, priklonila se je molče kraljici in nemo odšla. Zgodilo se je, kar je vila prerokovala. Kakor v ogledalu je videla grozote, vso zlobo sveta, sodni dan in peklo. Ker je vse videla, kar noben drug smrtnik ne more, je izgubila luč oči. Bila je slepa. Z velikim veseljem je njen mož nenačoma opazil, da se mu je povrnil pogled, ter v svoji radosti niti ni videl, da je njegova žena zanj žrtvovala svoje oči. Pa tudi to veselje je moža kmalu minilo.

«Kaj mi pomaga, da vidim in morem govoriti, ko pa ne morem uporabljati svoje noge in poiliteti kakor poprej čez hribe in doline ter se veseliti naravne krasote!» tako je godrnjal vsak dan.

Ko je prišel zopet kresni večer, je šla žena tretjič svojo gozdno pot. Slepica ni mogla videti steze, a srce jo je vodilo k cilju. Gozdna kraljica je sedela ob tolmuhu. Slepica in nena žena je obstala pred vilo ter dvignila sklenjene roke v nemi prošnji. S sočutnim pogledom zre kraljica revico pred seboj.

«Ti moraš potovati brez prestanka dan in noč, ne smeš prej počivati, dokler popolnoma ne obnemoreš.»

Žena je storila po zapovedi kraljice. Do kraja sveta so jo nosile noge preko vrhov, pečin, čerl, mimo groznih prepadov po zimi in poleti. Toda žena se za vse to ni brigala, kajti njena ljubezen je bila brezkončna. Ko se je v smrtni utrujenosti zgrudila, je bila zopet na domačem pragu.

Z gibčnimi koraki je prišel mož iz hiše. Po gozdu in polju se je sprehajal ter popolnoma pozabil, da je njegova žena slepa in nena in da z mrtvoudnim telesom tiči doma v kotu.

In prišel je dan, ko je začel mož tožiti: «Kaj pomaga vse dobro, če pa še vedno ne morem slišati ne petje, ne prijateljevo besedo, ne vesel smeh!»

Pa je žena nekega poznega pomladanskega dne našla ob zidu prislonjene berglje. Poskusila je z njimi hoditi in polagoma je šlo. Zopet je stala pred gozdno kraljico.

«Ti hočeš še to žrtev doprinesiti?» je vprašala zelo resno vila. Utrujeno pritrdi žena.

Vila pravi: «Tebi je usojeno, da boš slišala vse zdihljaje in plač trpečega človeštva!»

Molče se prikloni žena in odide. In njena ušesa so začula vse klice trpljenja in obupa. Vse je morala prenesti kot svojo lastno bol. Neizrečna sila trpljenja in obupnih klicev je bila premočna za njeno uho, oglušila je.

Slepica in nena, mrtvoudna in gluha je bila podobna stoletni starki. Mož pa je bil mlad, zdrav, jak in lep. Hišica je bila polna solnca in pomladi, on je sedel na klopi in kraj njega mlado zalo dekle. Držala sta se v objemu in poljubovala, šalila in smejala.

Četudi je bila žena slepa in gluha, ji je njena slutnja povedala vse, kaj se dogaja krog nje.

«Tvoja navzočnost me moti v sreči,» jo je odrival mož nejevoljno.

«Njegove sreče nočem motiti,» si misli žena. Nenačoma se pojavi pred njo gozdna vila in ji pravi: «Se nekaj lahko za te storim!» Njen glas je bil poln usmiljenja. Težak vzdih se je izvil iz prsi revice, glava se ji je nagnila in žena je izdihnila.

Iz nemščine prevedel Lenkin Pavle.

Prekmurske težave

Murska Sobota, 5. aprila.

Pred kratkim ustanovljena podružnica Konjerejskega društva v Murski Soboti se že nahaja na koncu svojega življenja. Največ se je za njeno ustanovitev potegoval izdajatelj tednika «Morska krajina» skupno z nekim uradnikom, katerega sedaj izdajatelj lista napada. Z isto vneto, kakor jo je prej snoval, je sedaj razbijal. Zalostno je to. Vzrok temu je nesrečni žrebec, ki ga Kūhar ni dobil. Boljše bi bilo, da bi vlada v Prekmurje ne poslala nikakih žrebcev, ker potem bi se nikdo zanje ne prepirl. Na g. Kūhar ni bil

žrebec, so seveda krivi demokrati. Vsemu zlu, ki se zgodi v Prekmurju, so baže krivi demokrati.

Gospod Kūhar, nekaj časa še bodo demokrati poslušali vaša obrekovanja. Če pa boste neprestano udarjali posamezne pristaše demokratske stranke s kolom po glavi, pa bodo tudi oni enkrat Vam hudo s hudina povrnili. Nismo mi krivi, da ste Vi svojo politično vlogo v Prekmurju zaigrali. Mi smo hoteli pozabiti vaše dejanje, Vi pa tega nočete in vedno iznova rovarite. Pri vsaki priliki se norčujete iz posameznih uradnikov. Ali se še spominjate, ko so bile Vaše novine polne raznih psov, kakor «rešetari in prišleki». Vi si pač mislite, da so «prišleki» taki bedaki, da bodo mirni, če jih vedno zmerjate. Pred kratkim se je celo g. Benko, ki je do sedaj užival splošno spoštovanje, tako daleč spozabil, da je nekega uglednega in mirnega pristaša naše stranke celo dejansko napadel. Obžalujemo ta dogodek in upamo, da bo g. Benko sam izprovidel, da taki dogodki tudi njemu ne koristijo.

G. Kūhar se je spravil celo na evangeličanski «Duševni list», ki s politiko nima nikakega posla. Pa zakaj? Samo zato, ker se je ob neki priliki zahvalil demokrati stranki za neko uslugo. — Napad na «Duševni list» je tako nizkoten, da ga mora vsak poštenjak obsojati. Demokrati po Kūharjevem mnenju sploh ne bi smeli za Prekmurje ničesar dobrega napraviti, da bi potem Kūhar lahko v svojih novinah pisal, da demokrati prekmurskega ljudstva sploh ne poznajo. Vaše pisanje je že dosti škode napravilo. Vi ste iz javnega življenja nagnali vse tiste, ki so imeli dober namen. Počasi bodo tudi Vaši najožji prijatelji spoznali, da se tako ne sme delati, kakor delate Vi.

Politiko pri Konjerejskem društvu uganjate Vi, g. Kūhar, ne pa demokrati, ker sploh noben demokrat ni član odbora. Zakaj pa g. Martinec iz Satahovcev niste povabili k oni seji, kjer je šlo za to, kdo naj dob žrebce. Da g. Martinec ni pristaš naše stranke, dobro veste. Veste pa tudi, da bi on prišel mnogo prej v pošte, kakor marsikateri drugi, ker je znan kot dober konjerejec. Mi demokrati smo mnenja, da morajo dobiti v prvi vrsti žrebce oni, ki se na to razumejo, ne glede na njihovo politično prepričanje.

Do sedaj ni dobil noben pristaš demokratske stranke žrebca in se demokrati zaradi tega nič ne razburjajo. Ustanovni občni zbor Konjerejskega društva je vodil odlični pristaš demokratske stranke g. Petovar. Ali ste mogoče ališali, da je na tem zboru govoril kaj o demokratih? Ali je mogoče vprašal, kdo je pristaš demokratske stranke? G. Kūhar, Vi morate priznati, da o kakih politiki ni bilo govora. Sedaj ste pa Vi naenkrat zanesli politiko v Konjerejsko društvo. Nehajte z Vašo politiko čim prej, ker drugače bo prepozno.

Darila gostem v Indiji. V Indiji obetoja star običaj, da podari gospodar gostu predmet, ki ga gost morebiti posebno občuduje, četudi mu je to še tako težko. Zato je v Indiji dolžnost olikanega človeka, da ne občuduje ničesar, kar je last njegovega gostitelja. Nekega dne je prišel mlad radža (knez) iz Farikota na obisk v knežji dvor v Bahavalpurju. Ko je pri mizi poleg svojega gostitelja radže (kneza) Tike Bolana Singa občudoval njegov krasni prstan z rubini, je stari knez takoj potegnil prstan s prsta ter ga podaril mladeniču z besedami: «Naj bo tvoj!» Prstan pa je bil Tiki Bolanu Singu poseben drag, radi česar je sklenil, da se ob priliki mašuje nad mladim radžo ter mu da obenem tudi dober nauk. Prilika se je ponudila nekaj časa pozneje ob obisku pri mladem radži. Ko je jezdil na najboljšem njegovem slonu, ga je stari radža na vse pretege občudoval in slon je postal — njegov. Potem je občudoval najboljši konje v hlevu in tudi ti so takoj postali njegova last. Ko je odpotoval, je mladi radža pač razumel njegov namen. Prstan z rubini je postal zanj zelo

30letnica potresa v Ljubljani

Letos obhajamo 30letnico velikega potresa, ki je v noči od velike nedelje na veliki ponedeljek leta 1895. napravil ogromno škodo ne samo v Ljubljani, ampak tudi povsod po deželi in Kranjskem. Ob ¼12. so zbudili 23 sekund trajajoči potresni sunki s podzemeljskim bobnenjem nič hudega sluteče ljudi. Tresla se je zemlja, hiše so pokale, s streh so padali na ceste dimniki, kričanje in jokanje žensk ter otrok je odmevalo skozi mrzlo noč.

Do popoldneva drugega dne so našli nič manj kot 47 več ali manj močnih potresnih sunkov in tudi še naslednje dni so se ponavljali neprestano. Od 14. aprila 1895., ko je veliki potres povzročil Ljubljani in najbližji okolici ogromno škodo, do 10. junija istega leta so se potresni sunki v večjih ali manjših presledkih neprestano ponavljali, pa tudi poznejša leta so se še pojavljali slabotnejši sunki.

Velikonočni potres leta 1895. je tako poškodoval poslopja v Ljubljani, da si ljudje niso upali dolgo časa stanovati v njih, dokler jih niso popravili. Mnogo hiš je bilo na pol porušeni. Ubogi prebivalci so morali cele tedne prenočevati na prostem in v zasilnih barakah. Beda je bila nepopisna.

Velikonočni potres je zahteval tudi več smrtnih žrtev tako v Ljubljani, kakor na deželi. Nekatere je ubila s hiš padajoča opeka, druge je zasulo razpadlo zidovje. Zelo mnogo pa jih je bilo ranjenih.

Potresa niso čutili samo pri nas, temveč daleč do Rima, do Dunaja, do Adiže in do Sarajeva. Središče pa sta bila bela Ljubljana in Kranjska.

Velika nesreča, ki je zadela nas Slovence, je povsod po svetu zbudila mnogo sočutja. Kmalu je začela prihajati pomoč od vseh strani, v slovanskih deželah pa so naravnost tekmovali v zbiranju prispevkov. Darovi niso prihajali samo iz bližnjih dežel, ampak tudi iz Amerike, Rusije, Češke, Poljske in drugod.

Po hudi nesreči leta 1895. si je Ljubljana polagoma opomogla. Iz razvalin stare prestolice Slovenije je zrastle novo mesto, lepše in večje kakor prej. In danes se samo še z nejasnimi občutki spominjamo grozne velike noči leta 1895., ko so prebivalci Ljubljane in Slovenije trepetali v smrtnem strahu za svoje življenje in imetje.

Naše čitatelje opozarjamo, da bo prineslo velikonočno «Jutro» daljše podrobnejše poročilo o ljubljanskem potresu leta 1895. z mnogoštevilnimi slikami iz potresne in sedanje Ljubljane.

Strašna smola.

Urša: «Ali ste že čuli, da se je razdrla zaroka profesorja Pike z gospodično Hlaonovo?»

Neža: «Se ne. Kako je pa to bilo?»

Urša: «Profesor Pike je naročil šopek, da bi ga poslal svoji nevesti, a ga je pozabil položiti v škatlo in je tako poslal njej prazno škatlo z napisom: To si ti. Ona se je razjezila in je poslala isto prazno škatlo nazaj z napisom: To je tvoja pamet. Pa je bilo konec.»

Planinski dom na Mirni gori

Mirna gora leži na zapadu Bele Krajine. Pod njo je vas Planina, v kateri so se naselili prebivalci okoli leta 1836., po večini Kočevarji, ki ne gledajo baš prijazno gradbo doma. Na Mirni gori (1048 m) je bila sezidana okoli leta 1728. cerkev sv. Frančiška in, kakor je pripovedoval g. Grahek iz Dolnje Pake, tudi cerkev sv. Križa. Pri delu so bili zaposleni, kakor pravi pripovedka, domačini-orjaki. Ko so zidali, je bila taka suša, da so morali dobivati vodo iz Dobljkega jezera. Gradili so ponoči in podnevi brez hrane. Ko so delo dovršili, so spali tri dni in tri noči. Cerkev sv. Frančiška so zidali zato, da preženejo zmaja, ki je prebival na vrhu gore v velikem prepadu ter vsako leto pošiljal točo po Beli Kra-

jini in dalje po Hrvatski. Cerkev in kip sv. Frančiška so postavili baš nad jamo. Od tedaj, pravijo, je gora mirna in jo nazivajo: *Mirna gora*.

Njen vzhodni del je precej strm, zato se je zadelo na precejšnje težkoče pri planiranju prostora, kjer bo stal Planinski dom. Kljub temu je pa delo že precej napredovalo. Dom bo kakih 7 m pod cerkvijo in viden ekoraj iz vse belokranjske planote. Na severnem delu se je iztrebil prostor za cisterno (premer 3 m, globina 7 m), ki se že cementira. Izgotovljena je pa še druga, zasilna cisterna, in je nastanjena ob zapadni strani cerkve, loveča strešnica, da ne bi zmanjkalo vode ob času zidave, ker bi se sicer morala voda dovažati skoro iz vnožja Planine. Ta dela so opravili večinoma domačini. Zadnji čas so se pa morali pritegniti še tuje, ker so morali domačini na dela v svoje vinograde. Menjaje je bilo do sedaj zaposlenih 30 delavcev. Predsednik g. Zagažen je odstopil del svojega stanovanja delavstvu in dvema mizarjema. Mizarja sta Ljubljana in delata jako vestno. Pritličje stavbe je namenjeno zimskemu bivališču, prvo nadstropje pa letnemu. Mizarja sta napravila za dom tudi tri postelje v kmečkem slogu. Zaradi zavarovanja oken proti vremenskim in drugim neprilikam so se namesto železnega omrežja naročile pločevinaste polke. Kar je apna, se bo žgalo te dni na Mirni gori. Na mestu je tudi ves cement, kolikor se ga bo potrebovalo; dala ga je družba «Split» po zelo ugodni ceni.

Dobrotniki belokranjske podružnice SPD se množe od dne do dne. Podjetniki ljubljanskih

kinematografov so sprejeli reklamni film ob minimalni odškodnini. Na Kongresnem trgu se bo vršila tombola. Priredi jo belokranjska podružnica SPD. Od tombole je več ali manj odvisna nadaljnja gradba doma, da bo mogla biti njegova otvoritev že 5. julija t.l.

Dobitki za tombolo so razstavljeni v Ljubljani pri g. Ivanu Černetu, Dunajska cesta, in sicer: kompletna kuhinjska oprava, spalna soba iz hrastovine, šivalni stroj, pisalni stroj, kolo in knjižnica, obstoječa iz del naših najboljših pisateljev. Poleg tega je še 100 raznih dobikov. Tablice za tombolo se razprodajajo skoro po vseh ljubljanskih trafikah kakor tudi drugod po Sloveniji in Hrvatski. Pred tombolo bodo peljali razstavljene predmete po ljubljanskih ulicah; za njimi bodo šli Belokranjci v pristnih narodnih nošah; organizacija slednjega se je poverila ravnatelju g. Božu Račiču. Vse prijatelje vljudo naprošamo, da nas podpirajo pri razpečavi tablic.

Delo na Mirni se vrši neprestano kljub pomladnim vremenskim neprilikam, tako da bo mogoča napovedana otvoritev doma, do katerega bomo lahko prišli s turo: Črnomelj—(železniška postaja)—Talčji vrh; ob njem krenemo nekoliko proti severu do Rožanca, kjer stoji v kostanjevu Mitrov altar ali Judovje imenovano; postavljen je bil nekako med leti 180. do 240., katerega razlago in fotografijo vidimo razstavljeno tudi v Ljubljani; dalje skozi rodinske vinograde na Planino in Mirno goro. Druga tura pa je: Semič—(železniška postaja)—Planina—Mirna gora.

Albin Čebular, tajnik B. p. SPD.

ŽENSKI VESTNIK

Kandidatinja za najlepšo žensko na svetu

Pisali smo že, kako se kuje moda in kako Pariz s svojimi modnimi kovačnicami kraljuje nad svetovnim žensstvom in tudi nad žepi ubogih mož in očetov, ki morajo za svoje žene in hčerke odšteti bridke denarce, če nočejo, da je v nji-

Moda je prav za prav ženska posebnost, kajti moškim modne zadeve ne prizadevajo posebnih skrbi. Takih posebnosti ima nežni spol sploh mnogo. Tako so se v zadnjem času razpasle po svetu tekme lepotic. Da je to le ženska posebnost, vidimo že iz tega, da doslej še nismo nikdar čuli, niti na naših domačih veselicah, da bi se vršile tudi tekme ali volitve lepih moških. To bi se videlo dokaj smešno, kajne?

Zgodovinska je tekma lepotic v Parizu, ki si že od nekdaj vsako leto izbere svojo kraljico lepotic. Take tekme poznajo tudi mnoge države, ki si izberejo najlepšo zastopnico svoje domovine. Gotovo najmikavnejše za krasotice pa so mednarodne tekme, kajti kateri se prizna na taki tekmi prvenstvo, ta velja za najlepšo žensko na svetu. Takšna tekma lepotic bo letos v Ameriki. Zanj je prijavljenih že cela vrsta kandidatnih, med temi tudi najlepša Španka Mercedes Seros (glej sliko!), ki upa na prvo nagrado za svojo lepoto. Ameriške lepoticke, ki so baš tako nevoščljive kakor navadne ženske podrugod na svetu, pravijo, naj le pride, ker se je nič ne boje. No, razsodišče pri tej tekmi bo že povedalo, katera ženska se mu vidi najlepša. Če je okus razsodišča baš takšen kakor nas navadnih ljudi, ne vemo. Tudi ne vemo, če se bo popolnoma nepristransko postavilo in če se končno ne bo priznalo prvenstvo Američanki, ker se pač tekma vrši na ameriških tleh.

Nekaj splošnega o jajcih

Poleg mleka in mesa so jajca najizdatnejše hranilo. V njih se nahajajo v večji ali manjši meri vse tiste snovi, ki so potrebne našemu telesu: beljakovina, tolišča, voda in razne rudninske snovi. Največ se rabijo kokošja jajca, potem račja, gosja in ponekod po svetu tudi jajca drugih ptic. Po svoji sestavi se jajca med seboj malo razlikujejo. Ali so jajca dobra ali ne, je odvisno od njihove starosti, od živali, ki so jih izlegle, in od krmljenja perutnine. Kokoši, ki so krmljene z mesnimi odpadki, črvi, zrnjem in se-

hovih družinah jok in škripanje z zobmi — šveda samo škripanje zobkov nežnega spola. Moda pa ne kraljuje samo po mestih, temveč lezejo modne posebnosti postopno tudi na deželo.

Vzemite cvetje!

Saj jih poznate tiste znanilce pomladi, tiste lastavičke posebne vrste — punčke s plavimi očmi, ki se prikažejo po mestnih kavarnah, čim prične kopneti sneg in pokrijejo prisojne bregove prve vijolice.

«Cvetje! Cvetje!»

Od mize do mize, od gosta do gosta stopicajo, ponujajo cvetje in gledajo tako proseče, tako otožno.

«Vzemite, gospod, samo dinar šopek!»

Ročice, ki postavljajo košarico s cvetjem na mizo, drhtijo, a oči, ena sama velika prošnja, obvisijo za trenutek na gostu, kakor bi hotele reči: «Usmili se, človek, sirote, daj tisto malenkost, dinar, pomagaj! Na toplem sediš, v prijetni družbi, si si in dobro oblečen, kaj ti veš, kaj je hudo na svetu!» Prošijo in karajo te oči: «Odklanjaš mojo prošnjo, škoda se ti zdi dinarja, s katerim bi pomogel siroti, da bi si kupila kruha?»

Od mize do mize širom prostrane, od neštetič bleščečih luči kakor v nedogled toneče dvorane je romala tisti večer mala Darica s polno košarico cvetja v rokah: prve vijolice, ki so pognale sredi marca tam doli ob reki zunaj mesta. S temi vijolicami se je odpravila sirota v mesto že dopoldne, ko je sijalo solnce. Ob najbolj živahni ulici se je stisnila k zidu svetle, visoko v nebo štrleče stavbe, razprostrla predse na tla pisan robec, na robec razgrnila vijolice in vabila mimo šumeče množice s svojim drobnim, plašnim glasom: «Cvetje! Cvetje!» Do večera je čepela tako ob zidu in vabila, a vabila je zaman — nihče se ni ustavil, nihče ni maral njenih vijolic, od nikogar ni padel v njene proseče ročice dinar. Mrak se je zgrnil nad mestom, zapihal je mrzel veter, in punčka, lačna in premražena, je vstala, spravila vijolice nazaj v košarico in hodila dolgo kakor pijana po ulicah skozi hrup in šum, med ljudmi, visokimi, temnimi, neprestano v daljo hitečimi; ko so se začele ulice prazniti, je bila trudna do smrti in opotekla se je skozi široka vrata tja, kamor so hiteli drugi ljudje, v prostor širok in svetel kakor pravilni grad, polna poskočne muzike, poln ljudi, za belopregrnjenimi, razkošno obloženimi mizami sedečih in veselo kramljavačih.

«Cvetje! Cvetje!»

Od gosta do gosta, od srca do srca je trkala prošnja, že polna obupa. Zaman! Tudi tukaj ni maral njenih vijolic nihče, nihče ji ni poklonil dinarja.

Stopila je k poslednji mizi v kotu, kjer je šumni družbi na čelu debel gospod nalival v kozarce šampanjca.

«Prosim, dobri gospod, samo dinar šopek...»

In punčka je postavila košarico z vijolicami na mizo in se oslonila izmučena na stol. Gospod je izvrnil polno čašo, emaknil z jezikom in se leno ozrl.

«Pa ti si pijana, mala — kdo vendar te je napojil?»

«Ne pijana, gospod — samo lačna sem...»

«Zakaj lažeš? Ne verjamem ti. Kako ti je ime?»

«Darica.»

«A kje stanuješ?»

«Ne doma ne staršev nimam. Stric Peter je postavil doli ob reki kolibo in tam sem stanovala doslej. Pa so prišli hudi ljudje in rekli, da stric Peter nima pravice, postavljati na mestnih tleh kolibe in stanovati tako poceni, pa so kolibo podrli — in sedaj sva brez strehe oba, stric Peter in jaz. Zatekla sva se v neko prazno drvarnico v predmestju in tam prenočujeva. Stric Peter, veste, je prav dober človek, ali sedaj je bolan, brez posla, in namesto on zame, moram skrbeti zanj jaz — vijolice prodajam, da bi mogla kupiti kruha njemu in sebi...»

In sirota je sklonila glavo in tiho zaihtela.

«Saj ti ne bo nič pomagal jok, punčka, saj nihče ne verjame tvojim pravilicam!» si je nalil gospod smehtaje novo čašo in jo nesel k ustom. «Tako mlada, pa kako se že zna pretvarjati, kako izvrstno lagati! Pijanec je poslal otroka, da mole-

duje po tujih hišah ljudi za denar, pa je otrok že tako pokvarjen, da je priberačeni denar spotoma sam zapil. Nič se ne kisaj. Glej, da se pobereš!»

A mala ni prenehala jokati. Čim dalje večje solze so ji kapale z lic.

«No, no, no, to je pa preveč. Počasi se je dvignil gospod s stola, prijel punčko za roko in jo potisnil skozi vrata...»

Ko je stopil drugo jutro stric Peter iz drvarnice, kjer je prespal noč, se ni malo začudil: sneg je na debelo pokrival prejšnji dan še tako lepo zeleno pokrajino ob reki.

«Marec, marec, nestanovitni si kakor mladili deklet srce, enkrat vroče, drugič hladno kakor led!» je mrmral stari, počasi gazeč sneg preko travnika, da bi došel v predmestje.

Na sto korakov od drvarnice je zadel stari z nogo ob nekaj trdega; sklonil se je in pobrskal z roko po snegu, da vidi, kaj leži na travniku. Prestrašen je odskočil. Iz snega je gledal droben otroški obrazek Darice s tistimi svojimi ljubkimi, plašnimi očmi, ki so še v smrti prosile za odpuščanje, kakor da bi bila res kaj zagrešila. Punčka je imela ledenomrzle roke, sklenjene na prsih, a nežni prsti so krčevito stiskali košarico s cvetjem.

Zvonimir Kosem.

Kitajski kmetje in njihovi otroci

Slika predstavlja skupino kitajskih kmetijskih otrok. Umazani so, kuštravi, dobrosrčni, veseli, toda vedno nezaupni napram tujcu. Oblečeni so pozimi v debelo, vatrano, prešito obleko, ki je vso zimo ne slečejo. Dojenca, ki ga prinese vsako leto štorčija v družino, vlačijo s seboj starejši bratci in sestrice, ki so tudi zanj odgovorni.

Kjerkoli se na Kitajskem razvija industrija, morajo otroci že v zgodnji mladosti služiti vsakdanji kruh s težkim delom, kar vpliva seveda slabo na njihov duševni in telesni razvoj.

V vaseh severne Kitajske je še v časti splošno znana kitajska kita, toda novi duh, ki veje tudi na Kitajskem, jo vedno bolj odpravlja. V bližini velikih mest se učitelji, ki so dandanes nastavljeni od države, uspešno bore proti starodavni kiti.

Kitajski kmet se preživlja večinoma z zelenjavo in poljskimi pridelki, kljub temu pa je dobro rejen in zelo skromen v svojih potrebah.

Spoznavanje ljubezni

Iztočna pripovedka.

Sabin ben Šur je bil mlad trgovec v Damasku. Imel je nesrečo v kupitji in je izgubil vse svoje premoženje. Moral se je omejiti, če si je hotel spet opomoči; zlasti je moral odpustiti več služab-

nikov in tudi njegove žene so mu delale velike preglavice. Štiri mlade žene je imel, vse so ga imele rade bolj, kakor je sicer po haremskih navadah. In ko jim je Sabin ben Šur nekega dne povedal, da bo moral tri odpustiti, so začele vse plakati in niso se mogle pomiriti. S solzami v očeh so ga prosile, naj jih obdrži.

Vesel je bil Sabin ben Šur, da so ga tako ljubile, a ni jih mogel obdržati. Njegovi upniki bi mislili, da ima denar in da jim ga je utajil, kajti harem štirih žensk je drag.

Sel je torej k Monelisu, modrijanu, znanemu daleč naokrog. Povedal mu je, kaj ga teži, in izkušeni mož mu je rekel, naj pride naslednjega dne z vsemi štirimi ženami k njemu. Ta je prišel in z njim žene, vse temno zastrte.

«Ali imate moža vse enako rade in ste mu vse enako zveste?» je začel modrijan.

«Da,» so odgovorile vse štiri naenkrat, samo smrt nas more ločiti od njega.»

«Zakaj ga ti tako ljubiš?» je vprašal Moneli najstarejšo.

«Ker ima tako lepe oči!»

«In ti?» je vprašal drugo.

«Zaradi lepe postave.»

«Kaj pa ti?» je vprašal tretjo.

«Ker je dober in velikodušen.»

In je vprašal še četrto.

Ta je začela plakati in je rekla:

«Jaz ne vem, zakaj ga ljubim.»

Pa je poklical modrijan trgovca na stran in mu rekel: «Obdrži si četrto, kajti le ta te resnično ljubi!»

Zanimiva igra za ugibanje starosti kake osebe

Naslednjo številčno razpredelnico pokažeš osebi, katere starost hočeš uganiti. Dotična oseba mora pregledati vse vrste števil in mora pokazati, v katerih vrstah (navpično) se nahaja število, ki znači njeno starost. Treba je potem sešteti samo prve številke dotičnih vrst; skupna vsota teh števil ti pokaže iskano starost.

Recimo, da je neka oseba stara 25 let. Ta oseba pove, da se nahaja število njenih let v prvi, četrti in peti vrsti. Nato je treba samo sešteti začetne številke teh vrst (prve, četrte in pete), to so 1, 8 in 16, katerih vsota znaša 25, kar odgovarja številu let dotične osebe.

1	2	4	8	16	32
3	3	5	9	17	33
5	6	6	10	18	34
7	7	7	11	19	35
9	10	12	12	20	36
11	11	13	13	21	37
13	14	14	14	22	38
15	15	15	15	23	39
17	18	20	24	24	40
19	19	21	25	25	41
21	22	22	26	26	42
23	23	23	27	27	43
25	26	28	28	28	44
27	27	29	29	29	45
31	31	31	31	31	47
33	34	36	40	48	48
35	35	37	41	49	49
37	38	38	42	50	50
39	39	39	43	51	51
41	42	44	44	52	52
43	43	45	45	53	53
45	46	46	46	54	54
47	47	47	47	55	55
49	50	52	56	56	56
51	51	53	57	57	57
53	54	54	58	58	58
55	55	55	59	59	59
57	58	60	60	60	60
59	59	61	61	61	61
61	62	62	62	62	62
63	63	63	63	63	63

Dve velikonočni šali z jajci

V velikonočnih praznikih, ko se vse šali z jajčimi pirhi, lahko tudi ti, mladi prijatelj, izvedeš kakšno spretno igro z jajci. Tako n. pr. vzameš sirovo jajce in rečeš, da ga boš skuhal brez ognja.

Brez ognja se skuha jajce tako-le: V sirovo jajce se zgoraj in spodaj napravita komaj vidni luknjici, da izteče nekoliko beljaka. Potem vliješ v odprtino zelo močno žganje najboljšje vrste. Obe luknjici primeš s prsti (glej sliko!), da ne izteče vsebina. Nato prav močno tresi jajce, da se žganje zaje v beljak in rumenjaki ter ju prepoji. Ko preneha premikanje in šumenje v jajcu, kar se zgodi navadno v štirih minutah, je jajce trdo in ga lahko pokažeš kot kuhano. Seveda ni toplo, ker ga je strdilo le žganje, ki ga je prepojilo.

Druga šala z jajcem je bolj znana. Kdor je še ne pozna, naj se je sedaj nauči:

Kuhano jajce, o katerem moraš vedeti, da nima niti najmanjšo razpokline, vzemi v roke in reci, da ga hočeš na poseben način streti. Skleni roke, kakor kaže slika, in primi jajce vmes po dolgem, tako da se oba ostrejša konca dotikata

notranjosti rok. Nato začni stiskati, toda, glej, drugače tako lahko zdrobljivo jajce ne poči, pa če še tako stiskaš. Paziti seveda moraš, da boš pritiskal baš na oba konca, ker se ti sicer šala ponesreči. Ako gledalec v tvojo «čarovnijo» ne verjamejo, jim pokaži šalo, da se sami prepričajo.

Huda vojna

Goljata in Pojata sta sosedni vasi, ki sta že v davnih časih živeli v hudi razprtiji radi gmajne in paše. Goljatčani so bili bolj jezljivi in so nekoč soglasno sklenili, da temeljito obračunajo s Pojato. Župan je komandiral. Podrli so staro votlo vrbo, jo nabasali z opeko, kamenjem, železjem in smodnikom, ter jo kakor kanon obrnili proti sovražni Pojati, kjer pač vaščani niso niti slutili, kaj se jim pripravlja.

Na županovo komando vžgejo goljatski kano-nirji smodnik. Bum! Strašno je zagrmelo in na mestu ubilo tri, ki so stali blizu nabasane vrbe.

Ko župan to vidi, se popraska za ušesom in pravi: «Ljudje božji, nič ne žalujmo! Pri nas je ubilo tri, Bog vé, kako strašno šelo mora biti v Pojati!»

Navdušen vojaček

Potletni Jakec je dobil puško za pirhe.

Pozno ponoči se je zazdelo materi, da sliši šum ob njegovi postelji. Vstane, pogleda ter vidi Jakca, ki stopa s puško na rami ob postelji.

«Za božjo voljo, Jakec, kaj pa delaš,» zakliče mati.

«Pustite me na miru. Kaj ne vidite, da imam nočno stražo.»

Slike v eni črti

Vsak posamezni lik (dečka, zajčka itd.) na tej sliki lahko narišeš v eni črti. Poišči mesto, kjer naj se začne vleči črta in vleci potem s peresom ali svinčnikom, posnemajoč gornje like, tako

dolgo, da imaš pred seboj celo podobo. Pri dečku napis na jajcu odpade, ker s tem napisom ga ne moreš narisati v eni sami črti. Najlaže je na tej sliki v eni črti potegniti pišče.

Marabu in žaba

Iz potoka žaba skoči,
da na solcu se ogreje.
Iz prešernosti zakvaka
in brezskrbno v svet se ameje.

Pa nesreča ne miruje:
Strašni planil marabu
tik pred njo je, krvoločnik,
žabjega sovrag rodu.

Brez glasu, oči blestečih,
kljun sabljati je odpril,
zgrabil žabo, malo stresel
in kar celo je požrl.

Glej ga zdaj s treuškom glečim!
Mirno je oči zaprl;
on prebavlja v zadovoljstvu,
za vse drugo je odmr.

Blaže Blažon.

Mlad kristjan

Sodnik: «Zaslišimo torej Izaka Roženkranca.»

Izak: «Tukaj.»

Sodnik: «Vaš poklic?»

Izak: «Kravji mešetar.»

Sodnik: «Ktere vero?»

Izak: «Katoliške.»

Sodnik: «Tako? Koliko ste pa stari?»

Izak: «Ne vem.»

Sodnik: «Ali nimate krstnega lista?»

Izak: «Imam, toda po njem bi bil šele pol leta star...»

Saj je moj brat

Sodnik: «Kako ste mogli reči tožitelju osel?»

Obtoženec: «Ker ga poznam, saj je moj brat.»

menjem, ležejo okusnejša jajca kakor perutnina, ki dobiva slabo krmo. Tudi zelena trava, solata in podobno pripomorejo k okusu jajc.

Pri nakupovanju jajc je treba biti zelo previden. Ali so jajca sveža ali stara, spoznamo že, če jajce malo pretresemo; če jajce klopota, je to slabo znamenje. Sveža jajca imajo lepo belo lupino, so prosojna, ako jih držiš v temnem prostoru proti luči ter imajo le majhen zračen mehurček na ostrejšem koncu. Ako pa se vidijo v jajcu črne pege, tedaj je jajce pokvarjeno in to tem bolj, čim večje so pege. Jajca, ki so spodaj popolnoma črna, a zgoraj svetla, so popolnoma gnila.

O starosti jajc se lahko tudi prepričaš, če položiš jajce v slano vodo (3 dekagramov soli na pol litra vode) in če pade jajce na dno, je popolnoma sveže. Jajca, ki plavajo v sredini ali celo na vrhu tekočine, niso več sveža. Če priliješ tej zmesi še četrt litra vode, tedaj so jajca, ki padejo na dno, stara kakih 14 dni. Prav stara plavajo celo na površju čiste vode.

Kadar se za porabo prebije lupina, je treba posebno velike previdnosti. Gospodinja naj se prepriča vselej, preden primeša vsebino jajca drugim stvarjem, če je jajce porabno. Treba je samo poduhati jajce, pa vemo, pri čem smo. Nepremišljenost ima lahko kake neprijetne posledice, na pr., da kdo zbolí po zaužitju jedi, pripravljene iz pokvarjenih jajc.

Jajce ima lupino, beljak in rumenjak. Lupina sestoji iz ogljikovo-kislega apna. Rumenjak in beljak sta redilna. Zavoljo redilnosti in zaradi dobrega okusa ter razmeroma nizke cene so jajca velike važnosti za vsako kuhinjo.

Jajca uživamo sirova, kuhana, pražena ali pri-mešana drugim jedilom. Sirova so sicer manj v navadi, toda najbolj izdatna. Ker imajo jajca mnogo mastnih snovi v sebi, zato se ne sme pri njih nikdar rabiti preveč drugih tošč, sicer so težko prebavljiva. Iz beljakovine se delajo mnoge okusne primese za jedi, na pr. sneg. Mehko kuhana jajca naj vro 3 do 3 in pol minute, tedaj je beljak le malo trd, rumenjak tekoč. Ako se kuha 5 do 6 minut, tudi rumenjak postane nekoliko trd; če se kuhajo drobna jajca 8, debela 10 minut, so trdo kuhana. Mehko kuhana jajca so lahko prebavljiva in zato zlasti bolnikom dobra in tečna hrana. Ker prodre pri kuhanju vselej nekaj vode skozi lupino v jajce, se morajo kuhati le v čisti vodi. Če kuhana jajca deneš takoj v mrzlo vodo, se jim lupina lepo odlušči. Ako jajca zmrznejo, jih je treba dati v slano vodo, kjer se odtalijo in postanejo zopet porabna.

Topla potica. Napravi prav mehko testo iz pšenične moke, v katero si vbiha nekaj jajc. Dobro je, če deneš v testo žličko kisa, ker se potem rajši vleče. Testo daj pod skledo in ga pusti tako četrt ure. Nato razprostri na miso snažen prt in ga potresi z moko, ali pa vzemi za to pripravljeno valjarnico (nudlpret), ki jo istotako potresi z moko. V ponvici segrej nekoliko masti, ki jo vlij malo ohlajeno na malce razvaljano testo. Nato razvleci testo, naloži po testu nadev in zavij. Ko je zavita, jo položi previdno v namazano ponev in jo speci. Nadevi so na pr. naslednji: naribana ali takno zrezana jabolka, ki se jim primešajo cimet in sladkor ter v masti zarumenele drobtine; zdrobljen sir, ki mu dodaš nekaj kisle smetane, jajce in sladkorja; od pecljev osnažene črešnje z drobtinami in sladkorjem; jajca, zmešana s smetano, cimetom, drobtinami in mastjo. Od teh nadevov na testo eno ali drugo. Mesto sladkorja uporabljaš lahko tudi med.

Ovno meso z žemelnimi cmoki ali pa žganci. Razreži na koščke dober kilogram ovnovih pleč ter jih malo posoli. Medtem deni v kozico žlico masti, vroči masti prideni žlico drobno zrezane čebule; kadar je ta blešerumena, pa meso, košček zelene, peteršilja, korenja, limonove lupine in lorberjev listič, prilij tudi malo juhe in vina ali kisa, pokrij in počasi pari približno poldrugo do dve uri. V drugo kozico pa deni 2 žlici presnega ma-

sla in za lešnik sladkorja; ko je sladkor rumen, dodaj 2 žlici fino stolčenih drobtin od črnega kruha in žlico moke. Ko je vse dobro rumeno, prilij malo juhe, pa deni k mesu in pusti še skupaj zavrti. Preobilo masti odstrani in dodaj še malo vina ali kisa ter daj na mizo z žemelnimi cmoki ali žganci.

Jagnje ali kozliček v papriki. Deni v kozico dve žlici masti ter v njej zarumeni pol žlice drobno zrezane čebule. K temu prideni dober kilogram na koščke zrezanega jagnječjega ali kozličjega mesa od pleč ali prsi, malo posoli in potrosi s papriko (roževa konica zadostuje) ter praži precej hitro, da meso malo zarumeni, pri tem pa ne postane preveč mehko. Ko je meso že rumenkasto, postrži ga v kozici na eno stran, na prazno pa potresi žlico moke, malo pomešaj, pa prideni tri ali štiri žlice smetane, malo juhe in malo limonove lupine. Ko še malo prevre, prideni od pol limone sok, potem deni jed v skledo. Zraven daš lahko smetano, polento ali pražen riž.

Jagnje v obari. Pripravi ga tako kakor v papriki, le papriko in smetano opusti; zato pa prideni vršiček majarona, koreninico peteršilja in košček korenja. Zraven lahko daš žemljine ali krompirjeve cmoke.

Jagnječja obara z gobami. Napravi kakor jagnječjo obaro. Ko je že skoro gotova, prideni na listke zrezanih ter s presnim maslom in peteršiljem sprazenih gob, najbolje šampijonov. Poleg daj na mizo pražen riž.

Jagnječja jetra pražena. Deni v kozico dve žlici drobno sesekane prekajene slaninice in žlico drobno zrezane čebule. Ko je ta rumena, prideni dve na listke zrezanih jagnječjih jeter. Urno jih prepraži (v petih minutah so dobra), potresi malo s soljo in poprom ter stresi na krožnik.

Jagnje z zelenim grahamom. Dober kilogram jagnječjega mesa od pleč ali hrbta razreži na koščke. V primerno kozico deni dve žlici presnega masla in žlico drobno zrezanega zelenega peteršilja. Nato prideni meso, ga malo posoli ter praži tako nekaj minut in dodaj žlico moke in četrt kilograma zelenega graham. Zalij z juho, rahlo premešaj ter pusti še nekaj časa vreti. Potem daj na mizo.

Zabeljeno jagnje ali domači zajec. Deni v kozico žlico presnega masla, nekaj na koščke narazane čebule, peteršilja in pol lorberjevega lističa. K temu dodaj dva dobra kilograma na koščke zrezanega jagnječjega mesa od hrbta ali pleč, potresi s soljo in poprom; prilij še malo kisa, juhe ali vode ter pokrito pari pol ure. Nato stresi v skledo, potresi z drobtinami, drobno zrezanim zelenim peteršiljem ter česnom in zabeli z razcvrtim presnim maslom. Lorberjev list poprej odstrani. — Zabeljeni domači zajec se napravi na isti način. Samo moraš prej odrtega domačega zajca dobro oprati in pustiti nekaj časa v vodi.

Kako narediš vijolično olje. Deni v steklenico precejšnjo množino vijoličnih cvetov ter naliž nane mandljevega olja. Steklenico dobro zamaši ter jo pusti osem dni zamašeno. Nato preceđi olje skozi gost prt in dišeče vijolično olje je gotovo.

Slabo dišeče omare in predele očistimo, ako zapremo vanje za štiriindvajset ur lonček klorovega apna, katero smo obilili z nekoliko kapljicami razredčene žveplove kisline.

Domač parfun. Glicerina ima lastnost, da se navzame duha cvetlic, ki jih namočiš v njem. Če imaš cvetlice namočene nekaj dni in izvleček preceđiš, imaš dober parfun.

Čiščenje palm in drugih cvetlic. Palme ali druge cvetlice s širokimi listi, ki jih gojimo v sobah, se silno hitro zaprašijo. Navadno jim zbršemo prah z mokro gobico, a lepše in čisteje se osnažijo z zajčjo tačico.

Kako odstraniš molje iz pohištva in obleke. Zelo dobro sredstvo proti moljem je bencin. Pohištvo, v katerem so molji, preneseš v posebno sobo, kjer ga močno poškopiš z bencinom, ki uniči tudi jajčeca. Dub po bencinu se izgubi v nekaj dneh. Ker je para od bencina zapaljiva, ne smeš v dotični sobi prižgati nikakega ognja. Molje spraviš iz obleke, ako obleko v posebni omari dobro poškopiš in zapreš.

Velikonočni pozdravi

* Veselo veliko noč vsem slovenskim dekletom in fantom, sorodnikom in vsem čitateljem «Domovine» žele slovenski fantje-mornarji, ki služijo v Boki Kotorski: Andrej Kristan (Strahinje pri Kranju), Lovro Ciprle (Vodice), Leon Stibelj (Kranj), Franc Slabe (Zibrsče), Rudolf Drnovšek (Ljubljana), Miha Kalčič (Maribor), Franc Brezovnik (Maribor), Dobraje (Maribor), Alojzij Pogorevc (Dolče), Miha Lorbec (Maribor).

* Veselo veliko noč želimo vsem dekletom in fantom, staršem in znancom belokranjski fantje-topničarji 2. baterije, 2. divizije, 12. artiljerijskega polka v Prištini na Kosovem polju: Josip Šterk (Kočevje), Josip Plut (Krvavčji vrh), Josip Fir (Bereča vas), Matija Zloger (Radovica), Franc Čomas (Vinica), Peter Tomač (Vinica).

* Veselo veliko noč in tovariški pozdrav vsem tovarišem in tovarišicam v cerkaški tvornici. — Robert Krautberger, otok Rab, Dalmacija.

Veselo Veliko noč vsem prijateljem in znancom, posebno pa bralcem in bralkam priljubljene «Domovine», želi Oton Arzenšek, Sv. Rok, Šmarje pri Jelšah.

UGANKARSKI KOTIČEK

RAZPIS UGANKARSKE TEKME Z DOBITKI

Za naše naročnike razpisujemo novo ugankarsko tekmo z 10 dobitki, in sicer obsega prvih pet dobitkov po dve knjigi (romana Pater Kajetan in Tigrovi zobje), ostalih pet pa po eno knjigo (romana Pater Kajetan).

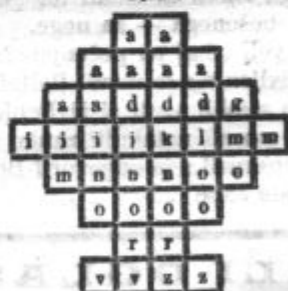
Udeležijo se lahko te tekmo le naročniki «Domovine», ki imajo vsaj do konca aprila poravnane vse naročnine. Prav rešiti je treba obe dolnji uganki in doposlati rešitvi s točnim naslovom rešitelja najkasneje do 29. t. m., ko se bo vršilo žrebanje dobitkov. Žrebanje bo popolnoma nepristransko. Deset je dobitkov in samo deset bo srečnikov, ki bodo nagrajeni. Poskusite srečo! Kdor ne bo dobil sedaj, naj se tolaži na pozneje, ker homo takrat tekem razpisali še več.

Uganki, ki jih je treba za tekmo rešiti, sta naslednji:

REBUS.

KIP.

Vodoravne vrste pomenijo: 1.) Besedica, s katero pritrdiš. 2.) Domača žival. 3.) Prostor, kjer boš počival po smrti. 4.) Slovenski točnik. 5.) Napravo, s katero zadržiš prehitro vožnjo voza. 6.) Neprijeten letni čas. 7.) Vzklik. 8.) Slovansko krstno ime. — V srednjih dveh navpičnih vrstah bereš v prvi od zgoraj navzdol in v drugi od spodaj navzgor isto, kakor v četrti vodoravni vrsti.

ZA SMEH IN KRATEK ČAS

Ničevost sveta.

Gašper: «Veš, dragi Ožbovt, če takole stojiš ob razburkanem morju, z neba pa grmi in freska, tedaj šele vidiš vso ničevost našega življenja...»

Ožbovt: «Takšno ničevost spoznavam jaz ceneje doma, kadar se razgovarjam — z ženo...»

Ljubezniv možek.

Zenka: «Kaj ne daš denarja, da bi se podala v toplice?»

Možek: «Ga nimam, verjemi, da ga nimam.»

Zenka: «Torej ti je ljubše, da umrem. Saj pogreb bo treba tudi plačati.»

Možek: «Seveda, ampak to bo vsaj izdatek enkrat za vselej...»

Slaba suknja.

Visokošolec: «Kakšno suknjo ste mi pa napravili? Komaj dva tedna jo nosim, pa je že vsa rdečkasta.»

Krojač: «Jo je že sram, ker je še vedno niste plačali...»

Lepa obitelj.

Sodnik: «Tako mladi ste, Janžek Klobasa, pa že kradete. Kaj pa pravi Vaš oče k temu?»

Janžek: «Saj še ne ve za mojo tatvino, ker je zaradi vloma že eno leto zaprt...»

Zaljubljena je.

Gospa: «S kom ste pa včeraj govorili tako dolgo pred vrati?»

Služkinja: «Oh, gnadliva, za kua me pa sprašujeja — al še niso bli nkol zaljubljen?...»

Krščena juda.

Dva krščena juda sta se sprla ter se pričela grdo obdelavati s psovskami.

Prvi: «Ti, lopov umazan, si potomec Judeža Iškarijota, ki je prodal našega Izveličarja za trideset srebrnikov.»

Drugi: «Kar molči! Če bi tvoj praded vedel za to kupčijo, bi ga prodal še za dvajset srebrnikov.»

Srečen zakon.

Evallija: «Ali je Vaša hčerka srečna v zakonu?»

Kunigunda: «Zelo srečna. Vpričo nje si ne upa njen mož niti odpreti usta.»

Razumljivo.

Lastnik menažerije: «Vi bi radi bili pri meni v službi, Blaže? Ali ste navajeni živali?»

Blaže: «Saj sem bil doslej vedno pri konjih.»

Lastnik: «To še ni dovolj. Morate imeti tudi prisotnost duha. Kakšne korake bi pa Vi napravili, če bi na pr. zbežal lev iz kletke?»

Blaže: «O, prav dolgo.»

Čuden kandidat smrti.

Boltežar se je tako hudo razjezil in razžalostil, da je sklenil umreti. Vzel je na tihem vrh in hajdi v gozd.

Doma so ga iskali in iskali ter ga je končno našel hlapec obešenega — za noge.

«Za božjo voljo, kaj pa počenjate?»

«Sit sem življenja, je menil Boltežar.

«No, če ste mislili vzeti si življenje, je dejal hlapec, čbi si morali nataknuiti zanko na vrat.»

«Saj sem poskusil, je odgovoril Boltežar, »pa mi je zmanjkalo sape...»

MALI OGLASI

POSESTVO JE NA PRODAJ

z gospodarskimi poslopji, hišo, hlevom in kozolcem. Njiv, vrta in gozda je 11 orolov. Njive obsejane, gozd za izsekanje. Na solnčni legi. — Poizve se pri Francu Roglju, Pristava 1, pošta Moravče.

15

Iščemo ovčarja pastirja,

ki se razume na pridobivanje volne, mleka in sira. Mesto stalno. Stanovanje s tremi orali zemlje se daje za lastno uporabo. — Pismono ponudbe s prepisi izpričeval je poslati na graščinsko oskrbnitvo Jurklošter pri Laškem.

Laneno predivo

zamenja za pravo domače platno in srojema laneno prejo v tkanje. Prodaja tudi lepo platno za rjuhe najceneje tkalnice «KROSNA» v Ljubljani, Zrinjskega cesta 6.

POZOR, KOLESARJI!

Prvovrstne gumijaste plašče in zračnice za kolesa kupite vedno najugodnejše v trgovinah Frane Sončar, Mala Nedelja in Ljutomer. 14

Priporočajo se vam poceni

krasne svilene rute, lister, razno volneno blago, deleni, krepi, sateni, batisti, belo blago in sploh razno manufakturno blago trdke

Franc Crobath, d. z o. z., Kranj.
NA DROBNO! NA DEBELO!

Samo na eno besedo

in sicer na varstveno znamko «Elsa», moramo paziti, ako nam je do najboljših MIL LEPOTE IN ZDRAVJA. To so edino FELLERJEVA MILA V OBLIKI STEKLENIC Z ZNAMKO «ELSA», s katerimi umivati se je pravi užitek. Nežna, dobra, čista, jako penoča, diskretnega vonja v petih različnih vrstah.

ELSA-LILIJINO MLEČNO MILO, prvovrstno cvetlično milo, stori kožo mehko in nežno;

ELSA-GLICERINOVNO MILO vpliva izrecno na roke, ki trpe vsled dela in mraza;

ELSA-BORAKSOVO MILO je najpriporočljivejše sredstvo za odstranjenje fatalnih peg, prištev ilid.;

ELSA-KATRANOVNO MILO za lasa in glavo, končno ELSA-MILO ZA BRITJE, posebno fine vrste.

ZA POIZKUSNJO 5 kosov Elsa-mila v obliki steklenic z zavojnico in poštino 52 Din, toda le tedaj, če se denar pošlje v naprej, ker je poština po povzetju za 10 Din višja.

Naročila naslovili na:

EUGEN V. FELLER, lekarnar
v Stubici Donji, Elsatrg 360, Hrvatska.

Ne pozabite!

Ako rabite čevlje, usnje in čevlarske potrebščine, kupite najbolje in najceneje pri čevljarju

Francu Kokolu

16

v Laškem.

O, kako prijetno! vzklikne vsakdo, kdor je enkrat poizkusil Elsa-mila v obliki steklenic. Fellerjeva Elsa-mila so prava mila lepote elegantni ženi, kakor tudi mila zdravja vsakemu pametnemu možu. Pri uporabi so jako štedljiva, radi tega poceni. Dobe se v 5 raznih vrstah (lilijino, glicerino, borakso, katranovo in milo za britje). Za poizkus 5 kosov 52 Din, ako se pošlje

denar v naprej, po povzetju pa 62 Din pri lekarni Eugen V. Feller v Stubici Donji, Elsatrg 360, Hrvatska.

J. Stjepušin

SISAK

priporoča

boljše tamburice, strune, partiture in ostale potrebščine za vsa glasbila.

Kdor rad čita lepe povesti, naj naroči priljubljeno romane „JUTRA“

Do sedaj so izšli sledeči:

Roman po ustnih, pisanih in tiskanih virih

Pater Kajetan

Cena broš. Din 30.—, vez. Din 40.—, po pošti 2 Din več.

Tigrovi zobje

Cena broš. Din 30.—, vez. Din 40.—, po pošti Din 2.— več.

JEAN DE LA HIRE:

Lucifer

Fantastičen roman v VI. delih. Cena broširano Din 45.—, vez. Din 55.—, po pošti Din 2.— več.

FEREAL CUENDAS:

Veliki inkvizitor

Zgodovinski roman iz dobe španske inkvizicije. Cena broš. Din 30.—, vez. Din 40.—, po pošti Din 2.— več.

HARRY SHEFF:

Hči papeža

Zgodovinski roman, ki popisuje krvoločnost in nevarno življenje papeža Aleksandra VI., njegovega sina Cezarja in hčerke Lukrecije Borgije. Broširano Din 30.—, vezano Din 40.—, po pošti Din 2.— več.

CLAUDE FARREBE:

Gusarji

Zgodovinski roman iz življenja morskih roparjev v XVII. stoletju. Cena broš. Din 20.—, vez. Din 30.—, po pošti Din 2.— več.

FR. HELLER:

Blagajna velikega vojvode

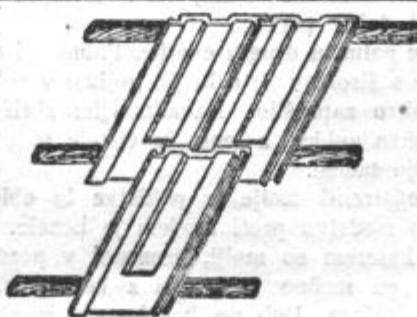
Roman. Broš. Din 15.—, vez. Din 25.—, po pošti Din 2.— več.

FR. HELLER:

Prigode gospoda Collina

Saljiv detektivski roman iz velikega sveta. Cena Din 10.—, po pošti Din 2.— več.

Knjige se naročajo pri upravnistvu „Jutra“ v Ljubljani, Prešernova ulica 54.

Miklošičeva c. 13

Najcenejše strešno kritje!

Združene opekarne, d. d. v Ljubljani
prej VIDIC-KNEZ, tovarne na Viču in Brdu

»dijo v poljubni množini, takoj dobavno, najboljše preizkušene modele strešnikov, z eno ali dvema zarezama, kakor tudi bobrovcev (biber) in

zidno opeko.

Na željo se pošljeta takoj popis in ponudba!